საქართველოს მემარცხენე სოც.-ფედ. სარევ. პარტია. — წლიწადი მესამე

ტრიბუნა

მთავარ კომიტეტის ორგანო

გაზეთი „ტრიბუნა" ღირს
თვიურად 5.000.000 მან.
ცალკე ნომერი ყველგან 400,000 მან.
რედაქცია და კანტორა: ტფილისი, ხასაბლის ქუჩა, № 6
ტელეფონი 10—34.

განცხადების ფასი:
1 გვ. 20 კაპ. ჩერვ. ...
4 „ 15 „ ...
სამგლოვიარო განცხადება:
1 გვ. 1 მ. 50 კ. ჩერვონც.
4 „ 1 მ. — „

№ 595 პარასკევი, ოქტომბრის 12 1923 წ. — ყოველდღიური გაზეთი — ფასი 400,000

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ეკონომიური ნაციონალიზაცია

საბჭოთა რესპუბლიკების წინაშე წამოჭრილია მეტად სერიოზული საკითხი. ეს არის ეროვნული წარმოება-მრეწველობის აღორძინება. აშკარაა რომ ეროვნული თავისუფლება შეუძლებელია სრულის სახით წარმოვიდგინოთ, თუ ერი არ ეყრდნობა საკუთარ ეკონომიკას, ეკონომიურ სიმდიდრეს და მისი ადგილობრივ ძალღონით ექსპლოატაციას. საბჭოთა რესპუბლიკა, რომელიც მიილტვის საკუთარ ოჯახის შექმნა-განმტკიცებისაკენ, უსათუოდ უნდა ხარჯავდეს მაქსიმალურ ენერგიას ეკონომიური ნაციონალიზაციისათვის. პოლიტიკური დამოუკიდებლობა არაა მტკიცე და საიმედო ეკონომიურ დამოუკიდებლობის გარეშე. ეროვნული ერთეულების განთავისუფლება ეკონომიურ და პოლიტიკურ მონობისაგან მხოლოდ მაშინ შეიძლება წარმოვიდგინოთ, როდესაც თითოეულ დამოუკიდებელ ჯგუფებს ექნებათ საკუთარი ეკონომიური რესურსები, ფაბრიკა-ქარხნები, საკუთარი საშუალებანი ბუნებრივ სიმდიდრის დამუშავების. ხშირად გაჰკივიან დამოუკიდებლობის, სეპარაციის ჰანგებზე. ავიწყდებათ, რომ ხალხის პოლიტიკური დამოუკიდებლობა შესაძლებელია ნამდვილი ფაქტიურ დამოუკიდებლად ჩაითვალოს იმ შემთხვევაში, თუ უზრუნველყოფილია მისი ეკონომიური დამოუკიდებლობა.

რუსეთის პროლეტარულმა რევოლიუციამ საკითხი სწორედ ამ ნიადაგზე დააყენა. კომპარტიის მე—12 ყრილობამ ხაზ გასმით აღნიშნა, რომ საჭიროა დამოუკიდებელ ეროვნულ ერთეულებმა შექმნან საკუთარი მრეწველობა, საკუთარი წარმოება. მართლაც და, თუ შესძლეს საბჭოთა რესპუბლიკებმა საკუთარ ეკონომიურ ხერხემლის გაძლიერება, ჩვენ გვექნება მტკიცე საფუძვლებზე დამყარებული თავისუფალი ფედერატები, თავისუფალი ეროვნული სახელმწიფოები.

საბედნიეროდ, უნდა აღინიშნოს შემდეგი გარემოება. მთელი ფედერაციის მაშტაბით სწარმოებს დაუღალავი მუშაობა ეკონომიურ ფრონტზე. ეროვნული რესპუბლიკები მიილტვიან ეკონომიურ ნაციონალიზაციისაკენ პოლიტიკურ ნაციონალიზაციის პარალელურად. არა მარტო ნაციონალურ, უბრალო ეთნოგრაფიული ელემენტებიც კი ენერგიულად სცდილობენ საკუთარ ეკონომიურ კერის გაჩაღებას, საკუთარ ფაბრიკა-ქარხნების ახმაურებას, სამოქალაქო ბრძოლების დასრულებამ და განმტკიცებულმა საერთაშორისო მდგომარეობამ ჩვენ მოგვცა საშუალება ეკონომიური მაჯის-ცემის გაძლიერების. წვრილი ეროვნულ რესპუბლიკებში განსაკუთრებულის სიცხადით მოსჩანს საერთო ეკონომიური რენესანსის დადებითი შედეგები. სახალხო მეურნეობის გაუმჯობესება საბჭოთა ხელისუფლების ძირითადი ამოცანაა, რომლის გონივრულ გადაწყვეტაზეა დამოკიდებული პროლეტარული რევოლიუციის შემდეგი განვითარება. საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკები დაადგა ეკონომიურ ნაციონალიზაციის რკინის ლიანდაგს. ეგ ლიანდაგი მიიყვანს მათ საბოლოო გამარჯვებამდე.

კერძოთ ჩვენში, საქართველოში, ეროვნული მეურნეობის აღორძინების საქმე ჩქარი ტემპით მიმდინარეობს. მართალია, სამეურნეო ორგანოებს ახასიათებს დეფექტები, რაც შეუძლებელია არ იყოს მუშაობის პროცესში. მაგრამ ის, რაც გაკეთდა, კეთდება და უნდა გაკეთდეს მომავალში, უეჭველად დიდი იმპულსია საკუთარ ეკონომიურ ნიადაგზე შედგომისათვის. საბჭოთა ხელისუფლება სცდილობს იმის გაკეთებას ეროვნულ ეკონომიკის შექმნის სფეროში, რაც შესაძლებელია სისრულეში იქმნას მოყვანილი თანამედროვე პირობებში. შეიძლება აუარებელი მაგალითების აღნიშვნა. მარტო ტფილისის ელექტროფიკაცია რომ ავიღოთ მხედველობაში, ჩვენ დავრწმუნდებით იმაში, რომ კეთდება დიდ მნიშვნელოვანი საქმე, რომლის დასრულება გაგვანთავისუფლებს, საგულისხმოდ მაინც, „ნავთის დიქტატურისაგან".

მთელი ჩვენი ყურადღება, ძალ-ღონე, ცოდნა და გამოცდილება უნდა ავამოქმედოთ ეროვნულ მეურნეობის ფრონტის გასაძლიერებლად. **ეკონომიური ნაციონალიზაცია**,—აი მორიგი ამოცანა, საჭირ-ბოროტო საკითხი, რომელიც ცხოვრებამ ჩვენს წინაშე წამოაყენა. გავიძახოდით პოლიტიკურ დამოუკიდებლობაზე, ეროვნულ თავისუფლებაზე. დღეიდან კი თავგანწირვით უნდა ვიმოქმედოთ ეკონომიურ ემანსიპაციის ცხოვრებაში განხორციელებისათვის. დემოკრატიული საქართველო არ აქცევდა ამ გარემოებას ჯეროვან ყურადღებას. საბჭოთა საქართველომ უნდა მშრომელთა კლასის ეროვნული და ეკონომიური ინტერესები განახორციელოს.

დ ღ ი უ რ ი

— გერმანიის პრესა შტრეზემანის მთავრობას უძლურად სთვლის შექმნილ მდგომარეობის მოსაგვარებლად, ელიან მის დაცემას

— რურის მუშებს მტკიცედ აქვთ გადაწყვეტილი დაიცვან 7 საათის სამუშაო დღე.

— სტინესმა მთავრობას წარუდგინა მთელი რიგი ულტიმატიური მოთხოვნილებებისა

— ფიქრობენ, რომ გერმანიაში მომავალ კვირაში ისევ მოიწვევენ რეიხსტაგს

— ახლად გამოსული „როტე ფანე" ისევ აღიკრძალა განუსაზღვრელი დროთი.

— ანარქისტთა კონგრესი გადაიდო.

როდესაც წინააღმდეგობა საბოლოოდ მოისპობა, მაშინ გერმანიას შეუძლიან თავის წინადადებანი შეიტანოს საკონტრიბუციო კომისიაში.

გერმანიის პრესის უმეტესობა უკმაყოფილოა რეინის მრეწველთა სეპარატიულ გამოსვლებისას.

ინგლისის პრესა შეფიქრიანებულია სტინესდეგუტის მოლაპარაკებით. ჰენდერსონი აღნიშნავს, რომ ბალდვინი, როგორც ეტყობა არ ასრულებს პრემიერის თანამდებობას და მოითხოვს მთავრობამ მოსპოს თავის პოლიტიკის შენება პუანკარესთან მეგობრობაზედ, რადგანაც საფრანგეთს ცხადად ეტყობა მისწრაფება ხელში ჩაიგდოს გერმანიის ტერიტორიის ნაწილი.

ს. ს. რ. კ. ცნობის გარშემო

ნიუ-იორკი. ინგლისიდან ჩამოსულმა სიონისტმა ზანგვილმა განაცხადა, რომ თუ რუსეთის საბჭოთა წყობილება აგებულია სწორე საფუძველზე, მაშინ იგი სულ ერთია იარსებებს და ამიტომ სხვა სახელმწიფოები კი არ უნდა ჩაერივნენ საქმეში, არამედ უნდა უცადონ ამ ცდის შედეგებს.

ოსაკა. „რეიტერის" სააგენტო და გაზეთები „ოსაკა ასახი" და „კოკუმინი" იტყობინებიან, რომ იაპონიის მთავრობას განზრახვა აქვს რუსეთ-იაპონიის კონფერენცია გაიხსნას 20 ოქტომბერს.

სტოკჰოლმი. რუსეთის ტყის ექსპორტი შვეციაში უდრის 700.000 კუბ. ფუტს—ორჯერ მეტი შარშანდელზე. ამ ზამთარშ განზრახულია უფრო მეტად გადიდება ექსპორტისა.

პარიზი. სარეპარაციო კომისია მეტად დაინტერესებული ს. ს. რ. კ. მტკიცე ჩერვონეცის ვალიუტის შემოღებით და ჰხედავს ამაში ყოველგვარ უზრუნველყოფილ ვალიუტის სტაბილიზაციის მეთოდს. კომისიის საინფორმაციო განყოფილება აპირებს დაწვრილებით გაეცნოს ს. ს. რ. კ. ჩერვონცების გამოცემის საქმეს.

მუშათა მოძრაობა

პრაგა. (ჩეხო-სლოვაკია) სამთამადნო მუშათა გაფიცვის კომიტეტმა მიიღო მთავრობის კომპრომისული წინადადება ხელფასის 10—13 პროც. დაკლების შესახებ. გაფიცულთა კონფერენციამ აღნიშნა რა, რომ ამსტერდამის ინტერნაციონალმა მხარი არ დაუჭირა გაფიცულთ, გადასწყვიტა შესწყვიტოს გაფიცვა. კომუნისტები წინააღმდეგნი არიან გაფიცვის შეწყვეტისა.

სტოკჰოლმი. შვეციაში დაარსდა დაბალ სახელმწიფო მოსამსახურეთა ცენტრალური პროფკავშირი.

ლონდონი. დუბლინში გაიფიცნენ რესტორანის მოსამსახურენი ხელფასის შემცირების გამო.

პრაგა. ცანკოვის მთავრობა იხსნეს მაკედონელებმა და 10.000 ვრანგელის ჯარისკაცმა, რომელნიც ახლაც განაგრძობენ სოფლების აწიოკებას.

ვენა. ბოლგარეთის მთავრობამ მოკავშირეებს მიმართა თხოვნით, აჯანყების გამუდმებული საფრთხის გამო ნება დართონ მას შემოიღოს სამხედრო ბეგარა, ნაცვლად ეხლა არსებულ დაქირავებული ჯარისა.

ბერლინი. კონსტანტინოპოლიდან მიღებულ ცნობებით სრულიად აიკრძალა მაგარი სასმელებით ვაჭრობა.

ბერლინი. ლეიტენანტ ვილიამსის მიერ დაწესებულია ახალი რეკორდი სიჩქარისა ავიაციაში, მან გაიარა 1 საათში 392 კილომეტრი.

ბერლინი. საბერძნეთის მთავრობას ლოზანის ხელშეკრულებაზედ ხელის მომწერ სახელმწიფოებს პროტესტით მიმართა კონსტანტინოპოლიდან საბერძნეთის პატრიარხის განდევნის გამო.

ლონდონი. ბრიტანეთის საიმპერიო კონფერენციაზედ გამოირკვა შინა პოლიტიკის საკითხებში ბრიტანეთის მთავრობასა და ახალშენებს შორის სრული ერთსულოვნება არის.

ვარშავა. ოპოზიცია ენერგიულად ემზადება სეიმის გახსნისათვის და აპირებს მთავრობასთან ბრძოლას. მემარცხენე ფრაქციები ლაპარაკობენ სეიმის დათხოვნასა და ახალი არჩევნების დანიშვნაზე. მემარჯვენეები ავრცელებენ პროვოკაციულ ხმებს, ვითომც ოპოზიცია ამზადებდეს გადატრიალებას.

ვარშავა. პოლონეთის გარეშე საქმეთა მინისტრმა სეიდამ განაცხადა, რომ მოლაპარაკება ს. ს. რ. კ. ცნობის შესახებ ნორმალურად ვითარდება.

ლონდონი. კერზონის სიტყვის გარშემო კამათი საიმპერიო კონფერენციაზედ ისევ საიდუმლოდ ინახება.

ნიუ-იორკი. ამერიკის შრომის ფედერაციის ყრილობაზე პორტლანდში დენი გამოვიდა ყრილობის უმრავლესობის კრიტიკით. ყრილობის თავმჯდომარემ უოლმა განაცხადა მის საპასუხოდ, რომ კაცი „რომელსაც კავშირი აქვს კომუნიზმსა და საბჭოთა რუსეთთან, არ შეიძლება იყოს ამერიკის მუშათა წარმომადგენელიო". მოსალოდნელია, რომ ყრილობა განდევნის დენს.

თეირანი. ინგლისელები სცდილობენ ხელში ჩაიგდონ მესოპოტამიის მახლობლად ნავთით მდიდარი რაიონი. თეირანის გაზეთები მოითხოვენ მთავრობისაგან საქმეში ჩარევას.

სტოკჰოლმი. შვეციაში დაარსდა მეორე ლიბერალური პარტია ყოფილ იუსტიციის მინისტრ ლევგრენის თავმჯდომარეობით. პარტია გამოეყო ძველ ლიბერალურ პარტიას, რადგანაც ვერ შეთანხმდნენ მაგარ სასმელების სრული აღკრძალვის საკითხში.

ლონდონი. ეგვიპტის მთავრობამ უარი სთქვა იცნოს რუსეთის წარმომადგენლად ეგვიპტეში ჯერ კიდევ 1905 წ. ყოფილი იქ წარმომადგენლად სმირნოვი და მოუსპო მას ჯამაგირი.

ოდესა. კონსტანტინოპოლიდან რუსეთის თეთრგვარდიელები გარბიან საფრანგეთში.

ლონდონი. დუბლინის ობსერვატორიის სეისმოგრაფებმა აღნიშნეს ძლიერი მიწის ძვრა, რომელიც უნდა ყოფილიყო გუშინ იტალეთში, ან აზორის კუნძულებზედ.

პარიზი. ბევრი დელეგატების ჩამოსვლების გამო ანარქისტთა კონგრესი გადაიდვა განუსაზღვრელ დროისათვის.

ტელეგ-ლ.........

„ზაკროსტას" ცნობები 9 ოქტომბრიდან

გერმანიის ამბები.

შტრეზემანის კაბინეტისათვის ნდობის გამოცხადების რეზოლიუცია გამოტანილ იქნა 12 საათის კამათის შემდეგ. ნდობის წინააღმდეგნი იყვნენ გერმანიის ნაციონალისტები, ბავარიის სახალხო პარტია, ტევტონთა პარტია და კომუნისტები. მემარცხენე სოც. დემოკრატებმა კენჭის ყრის დროს თავი შეიკავეს. ამავე სხდომაზედ გამოაქვეყნეს კომფერენციის დეკლარაცია, მიმართული მუშებისა, გლეხებისა, მოხელეებისა, ხელოსნებისა და თავისუფალ პროფესიის პირთა მიმართ. დეკლარაცია, აღნიშნავდა რა, რომ აღმასრულებელი ძალა-უფლების გენერლების ხელში გადაცემით რეიხსტაგმა მონაწილეობა მიიღო მშრომელთა საწინააღმდეგო შეთქმულებაში, მოუწოდებდა ყველა მშრომელს სამხედრო დიქტატურასთან და მუშათა მთავრობის დასაარსებლად ბრძოლისაკენ. კომპარტია მზადაა ჩაუდგეს მოძრაობას სათავეში და იწყოს ბრძოლა ძალა-უფლებისათვის.

გერმანიის მთელი პრესა აღნიშნავს მთავრობის უძლურებას შექმნილ მდგომარეობის მოგვარების საქმეში. მემარჯვენე პრესა წინასწარმეტყველებს შტრეზემანის დაცემას ახლო მომავალში.

ამასთანავე მრავალმნიშვნელოვნად აღნიშნავს, რომ ზოგიერთი ამბები დააჩქარებენ ამ დაცემას.

ბერლინში დოლარის ოფიციალური კურსი არის 1240 მილ. მარკა, ხოლო შავს ბირჟაზე—1700 მილ. მარკა.

კომპარტიის ბერლინის ორგანიზაცია დამოუკიდებულ სოც. დემოკრატებთან ერთად აწყობენ მასიურ კრებებს.

ფრანკფურტში მომხდარ სოციალ-დემოკრატიულ პარტიის ნდობით აღჭურვილ პირთა კრებამ საპროტესტო რეზოლიუცია გამოიტანა კოალიციაში სოც. დემ. მონაწილეობის გამო.

„როტე ფანეს" გამოცემა განახლდა.

რურის მუშათა შორის დიდი ნერვიულობაა სტინესისა და დეგუტის მოლაპარაკების გამო სამუშაო დღის გასადიდებლად. მუშებმა გადასწყვიტეს მტკიცედ დაიცვან 7 საათის სამუშაო დღე.

კონცერნ ოტტო ვოლფის ნაბიჯები წარმატებით დამთავრდა. კონცერნმა იკისრა ქვანახშირის ხარჯების გადახდა და მისი მოწოდების განახლება, რის სამაგიეროდაც მას დუბრუნებენ კონფისკაცია ქმნილ სამეტალურგიო საქონლის თადარიგს.

დიუსელდორფის მოლაპარაკებასთან ერთად, რურის მრეწველნი კლეპნერი, ფეგლერი და რურის სახელმწიფო მაღაროების დირექტორი თავის მხრით აწარმოებენ დეგუტთან მოლაპარაკებას. მრეწველთა დავალებით, სტინესმა გერმანიის მთავრობას წარუდგინა მთელი რიგი ულტიმატურ მოთხოვნილებისა. იგი თხოულობს ქვანახშირის იძულებითი ხარჯების გაუქმებას, სარეპარაციო ნახშირის თადარიგის მრეწველთა განკარგულებაში გადაცემას, საოკუპაციო მთავრობასთან მოლაპარაკების გაგრძელების უფლების მიცემას მრეწველებისათვის და 7 საათის სამუშაო დღის გადიდებას 12-ნახ. საათით. მთავრობამ უპასუხა, რომ გერმანიის წარმომადგენლებს საფრანგეთსა და ბელგიაში დავალებული აქვთ მიიღონ მთლად საბოლოო პასუხი, მზად არიან, თუ არა უშუალო მოლაპარაკების დასაწყებად რურისა და რეინის ოლქში მუშაობის განახლების შესახებ.

მემარცხენე ბურჟუაზიული პრესა უკმაყოფილოა ოტტო ვოლფის საზოგადოების მიერ დადებულ ხელშეკრულებისა და მოითხოვს მთავრობის ჩარევას, რადგანაც მრეწველთა სეპარატიული მოქმედება, მისი აზრით ხელს უშლიან გერმანიის საგარეო პოლიტიკას.

რეიხსბანკი უშვებს ახალს ემისიას 10 კვადრილიან მარკას.

ვენის გაზეთების ცნობით, ტიროლში გადვიდენ ბევრი ბავარიის და გერმანიის და ნაწილების ლტოლვილები.

ბერლინიდან პარიზში მიღებულ ცნობით, მიუხედავად ფართე უფლებების მიღებისა, გერმანიის მთავრობა მომავალ კვირას მოიწვევს რეიხსტაგის რვა საათის სამუშაო დღის საკითხის განსახილველად.

პარიზში ფიქრობენ, რომ არსებულ პირობებში ოკუპაცია ქმნილ ოლქებში კერძო მოლაპარაკებანი ნაადრევია.

უ ც ხ ო ე თ ი

ვენა. კოლაროვი იუწყება ნიშიდან, რომ სამხრეთ-სლავიაში მოგროვდა 600 ბოლგარეთიდან გამოქცეული აჯანყებული. სამხრეთ-სლავია უარს ეუბნება ბოლგარეთს მათს გაცემაზედ და პირიქით დახმარებასაც ჰპირდება გამოქცეულებს, რომელნიც მეტად გაჭირვებულ მდგომარეობაში არიან. გამოქცეულებს იმედი აქვთ ს. ს. რ. კ. და სხვა ქვეყნების დახმარებისა.

ვენა. ბოლგარეთის მთავრობა სცდილობს სიმპატიის მოპოვებას გლეხობაში, რისთვისაც მთავრობის გაზეთები ათავსებენ ცნობას, რომ მოკლე ხანში გლეხთა მდგომარეობას გააუმჯობესებს მთავრობა, რათა მოისპოს მათზედ „ბოროტი ელემენტების" გავლენა.

ვენა. ბოლგარეთის გაზეთების ცნობით სოფიის ციხეში გარდაიცვალა კომუნისტი ბლაგოევი.

ახალი ამბები

— ახალი დეპუტატი ტფილისის საბჭოში. ქ. აღმასკომმა ამხ. გორდინის ნაცვლად ტფ. საბჭოში დეპუტატად დაამტკიცა ამხ. ეროში.

— ლეჩხუმის აღმასკომის შუამდგომლობა. ლეჩხუმის აღმასკომმა შუამდგომლობა აღძრა საქ. სახ. კომისართა საბჭოს წინაშე, ნიკორძირი-ცაგერის გზის გასაყვანად ხუთ ნახევარ მილიარდის გადადების შესახებ. საბჭომ დაადგინა სთხოვოს ა. კ. სახ კომისართა საბჭოს დასახელებულ თანხის გაღება.

— ელექტრონის სადგური რაჭაში. საქ. სა

საბჭომ დაადგინა წყლით მამოძრავებელ ელექტრონულ სადგურის აგება რაჭის მაზრაში.

— **ქართული ენის შესასწავლად.** სოციალ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატის აყვანილ დავრდომილთა მოსათავსებელ პირველ სახლში ქართულ ენის, ისტორიის და ლიტერატურის შესასწავლად მოეწყო სკოლა.

— **მოწმობები წყლის მისაღებად.** წყლის უფასოთ მისაღებად სოციალ-უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატმა დაადგინა მოწმობების გაცემა. კომისარიატს მოწმობების დასარიგებლად ჯერ-ჯერობით აღრიცხული ყავს 2.300 შრომის და ომის ინვალიდი.

— **დახმარება წითელ არმიელების ოჯახებს.** სოციალურ უზრუნველყოფის სახალხო კომისარიატიდან მიღებულ ცნობით სექტემბერში დახმარება მიეცა 120 წითელ არმიელის ოჯახის წევრებს.

— **ახალი სკოლის გახსნა.** საქ. სახ. კომ. საბჭომ წინადადებით მიმართა განათლების სახ. კომისარიატს, რომ მან ხევსურეთში გახსნას არა ნაკლები ხუთი სკოლისა, ხოლო ჯანმრთელობის სახ. კომისარიატს—სოფ. მაგოროსკაში მედიკო-სანიტ. პუნქტი.

— **შრომის ბირჟა.** 10 ოქტ. შრომის ბირჟაში აღრიცხვაზე გამოცხადდა 468 უმუშ. ახლად ჩაეწერა 200 უმუშევარი გაიგზავნა სამუშაოზე 60 უმუშევარი.

— **შორაპნის მაზრის გლეხთა კომიტეტების ყრილობა.** შორაპნის მაზრის გლეხთა კომიტეტების ყრილობაზე, სოც. უზრუნველყოფის კომისარიატმა გაგზავნა თავის წარმომადგენელი ხელმძღვანელობის გასაწევად.

— **ტფილისის ბრმათა სასწავლებლებში.** 1 სექტემბრისთვის სასწავლებელში იმყოფებოდენ 39 მოწაფე. სექტემბრის განმავლობაში მოწაფეების მიერ დამზადებულ „როტვების", კალათების და სხვ. საგნებისაგან შემოსავალი უდრის 309,100,000 მანეთს.

— **უმუშევართა სასადილო.** შრომის სახალხო კომისარიატის მიერ დაარსებულია უმუშევრებისათვის უფასო სასადილო. სადაც უმუშევარნი უფასოდ ღებულობენ კარგ ღირსების სადილს. სასადილოს გამგეთ დანიშნულია ავქსენტი აბესაძე.

— **ტფილისის უმწეო ბავშვთა კოლექტორში.** 1 აგვისტოს კოლექტორში იმყოფებოდა 85 ბავშვი—15 ვაჟი და 40 ქალი აგვისტოს და სექტემბრის განმავლობაში მიღებულია კიდევ 25 ბავშვი ამავე ხნის განმავლობაში კოლექტორიდგან გავიდა 20 ბავშვი 1 ოქტომბრისათვის კოლექტორში დარჩა 90 ბავშვი—55 ვაჟი და 35 ქალი.

— **ბინის გაქურდვა.** მე-9-ეს სამილიციონერო რაიონში 9 ოქტ. გაქურდული იქნა მისი მოსამსახურე კუაჭიანცი კაჟანცის მიერ, რომელმაც წაიღო სხვა და სხვა ნივთები ღირებული 1.278,000,000 მილ. მან. მიღებულ ზომებით მოქ. კაჟანციანცი იქნა შეპყრობილი.

— **ქურდობა.** 9 ოქტ. გაქურდული იქნა მოქალაქე გამბაროვის ბინა, საიდგანაც წაღებულია სხვა და სხვა ნივთები რომლის ღირებულება არ არის გამორკვეული.

— **ბინის გაქურდვა.** მე-2-ე სამილიციო რაიონში 9 ოქტ. გაქურდულ იქნა მოქ. ნიკოლოზ ნუცუბიძის ბინა, საიდანაც წაღებულია სხვა და სხვა ნივთები, ბოროტმომქმედი შეპყრობილ იქნა, რომელიც აღმოჩნდა მოქალაქე ნიკოლოზ გოდაბრელიძე.

— **ს. იოსელიანის გამოთხოვება.** შაბათს 13 ოქტომბერს, ხელოვანთა სასახლეში საქართველოს ხელოვანთა კავშირის ინიციატივით შესდგება სპარსელ ქართველის სეიფოლა იოსელიანის გამოსათხოვარი საღამო, რომელიც კვირას მიემგზავრება ფერეიდანში: ს. იოსელიანი წარმოსთქვამს სიტყვას სპარსეთის ქართველთა ცხოვრების შესახებ დასწრება ყველას შეუძლიან დასაწყისი საღამოს 7 ნახ. საათზე.

— **ვალიუტის კურსი.**

8 ოქტომბერი.

ჩერვონეცი.		60,800,000 მ.
სტერლინგი ეფექ.		54,800,000 „
	ჩეკი.	52,000,000 „
დოლარი ეფექ.		12,500,000 „
	ჩეკი.	11,650,000 „
ისმალური ლირა		6,800,000 „
საბჭოთა ფული		12,500 „

აბესალომი და ეთერი.

„აბესალომ და ეთერის" დადგმა, წლევანდელ სეზონში დაგვიანდა, იმ მოსაზრებით, რომ ამ თეატრისთვის იკერება ახალი ტანისამოსი და იხატება დეკორაციები. „აბესალომ და ეთერის" დადგმა განზრახულია დეკემბრის პირველ რიცხვებისათვის.

პარტიაში

კვირას, 14 ოქტომბერს 10 საათზე, დანიშნულია საქარ. მემარცხენე სოციალისტ-ფედერალისტ. სარევოლიუციო პარტიის კლუბის შენობაში უმუშევართა კრება. უმუშევარ პარტიულ ამხანაგებისა, დასწრება აუცილებელია. გასარჩევია ფრიად საჭირო საკითხები.

უმუშევართა კომისია.

ბანძის რაიონის ყოფილ მემარჯვენე ახალგაზრდა სოც.-ფედ. სარევ. პარტიის კონფერენცია.

1923 წ. სექტემბრის 25 ს მოხდა ბანძის უბნის ყოფილ მემარჯვენე ახალგაზრდა ს.-ფედერალისტთა კონფერენცია. კონფერენციის თავმჯდომარედ ერთხმად არჩეულ იქმნა ამხ. ბესარიონ ფოჩხუა, მდივნად აკაკი კეკელია. კრებას დაესწრო 50 წევრი. დღიურ წეს-რიგში დასმული იყო შემდეგი საკითხები:

1. ძველი ტაქტიკის გადასინჯვა—

2 დამოკიდებულება ჩვენდა მენშევიკებს შორის წარსულში

3. მემარჯვენე ახალგაზრდა სოც.-ფედ. ლიკვიდაცია.

5. სენაკის სამაზრო კონფერენციისათვის დელეგატების არჩევნები.

პირველი საკითხის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. ვასო კეკელია. ის მიესალმება კონფერენციას არა ლეგალურად მომუშავე სოც.-ფედ. სარევ. პარტიის მემარჯვენე ახალგაზდების სახელით, რომელმაც განიზრახა არა ლეგალურ მემარჯვენეთა ორგანიზაციების ლიკვიდაცია და სწორი რევოლიციონურ სოციალიზმ-ფედერალიზმის ჭეშმარიტი გზაზე დაყენება ქართველ საუკეთესო ახალგაზრდობის.

ამხანაგებო! განაგრძობს მომხსენებელი, მე ერთის მხრივ ვამაყობ იმით, რომ ჩვენ დღეს ვსტოვებთ იმ მრუდე გზას, რომელზედაც დაგვაყენა პარტიის შემთანხმებელ მეთაურებმა. ჩვენ ავსცდით ამხანაგებო, რევოლიუციონურ სოციალიზმის გზა და დღეს საბედნიეროდ კვლავ ვუბრუნდებით არჩილის წმინდა რევოლიუციონურ დროშას. დღევანდელი დღე, მეგობრებო, ისტორიული დღეა არა მარტო ჩვენი პარტიის ცხოვრებაში, მთელი ქართველი ხალხის ცხოვრებაშიც. დღეს ქართველი ხალხის მოჭირნახულე მემარცხენე სოც.-ფედ. პარტიას უბრუნდება მისი ცოცხალი რევოლიუციონური ახალგაზრდობა.

დღეს კი უდიდესი ისტორიული ფაქტის წინაშე ვდგევართ.

პარტიის მთელი რევოლიუციონური ახალგაზრდობა, რომელიც ამ სამი წლის განმავლობაში განზე განდგომილი მიყვებოდა ბრმად, ტრადიციულად ძველი მეთაურების მრუდე გზას, დღეს ერკვევა და უბრუნდება რევოლიუციონური სოცილიზმის ალამს.

რევოლიუციონური მშრომელი ახალგაზრდობა დღეს უბრუნდება არჩილის რევოლიუციონურ პრინციპებს.

ამ ჟამად ჩქარის ტემპით ჯანსაღდება ქართველი ერის სხეული და ბრწყინვალეა ქართველი ხალხის მომავალი.

ჩვენს გამოღვიძებასაც აქვს მნიშვნელობა მშრომელთა კლასისათვის, ჩვენი ქვეყნის ეროვნულ და სოციალისტურ მშენებლობისათვის. ვისაც შესტკივა გული საქართველოს მშრომელი მასსის კეთილდღეობისათვის, ის უნდა ჩამწკრივდეს საქ. მემარცხენე ს.-ფედ. პარტიის რიგებში.

ვისაც სწამს რევოლიუციონური სოციალიზმი, ის უნდა იბრძოდეს ამ პარტიის დროშის ქვეშ. არ არსებობს სხვა გზა, რომელიც მიმართული იქნება ქართველი მშრომელი ხალხის ეროვნული და სოციალისტური ინტერესების განაღდებისაკენ. ამიტომ საინიციატივო ბიუროს და დღემდის არა ლეგალურად მომუშავე მემარჯვენე ს.-ფედ. ახალგასრდათა სახელით მოგიწოდებთ სალი რევოლიუციონური პარტიის—მემარცხენეთა რიგებში დარაზმვისაკენ. (ტაში).

მეორე საკითხის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. შალვა ხახუბია. ის წარსული ისტორიის პირადი მოგონებიდან ადასტურებს წინა ორატორის ბრალდებებს, ჩვენი ძველი შემთანხმებელი მეთაურები პარტიის საკუთარი გზის მიტოვების და მენშევიკებთან კომპრომისს. ის ხაზს უსვამს იმას, თუ როგორ მოდუნდა ჩვენი პარტია თანდათან და თუ როგორ აიღეს რევოლიუციონურ ბრძოლაზე ხელი ჩვენმა შემთანხმებელ მეთაურებმა. ამხანაგი ამბობს პარტიას ნამდვილად მოელოდა სიკვდილი, რომ არ გამომჩდარიყო გაბედული რაინდები და ნამდვილი სოც.-ფედერალიზმის იდეიების გულ შემატკივარი მემარცხენე სოც. ფედ. სახით.

ამიტომ, მისი აზრით მემარცხენეთა დამსახურება დიადია მშრომელი ხალხის წინაშე. დასასრულ მოუწოდებს ამხანაგებს გაერთიანდეს მემარცხენე ესფეერთა დროშის ქვეშ. (მხურვალე ტაში).

მესამე საკითხის შესახებ მოხსენებას აკეთებს ამხ. სოსიპატრ კეკელია. ის ხაზს უსვამს იმ გარემოებას, რომ ჩვენი ძველი პარტიის ლიკვიდაცია დაიწყო ახალგაზრდათა კავშირიდან. ეს იმიტომ ხდებაო, ამბობს ამხანაგი, რომ ამ ახალგაზრდობამ შეინარჩუნა ასე თუ ისე ცოცხალი სახე ამ ბოლო ხანამდი. უფროსებმა კი [illegible] საკუთარი სახე [illegible] წლის შემდეგ. ამ რიგად პარტიის ძველი [illegible] მოკვდა და ახალგაზრდობა [illegible] დღეს ეს პარტია გამოერკვა და ახდენს გადაფასებას, სტოვებს ძველ მრუდე გზას და უბრუნდება მისს საკუთარ ოჯახს, მემარც. ფედ. პარტიას (ტაში). კონფერენცია მომხსენებლებს დიდი აღფრთოვანებით უსმენდა; არავითარი უკმაყოფილო შეთქმა მოთქმას ადგილი არ ქონია. ბოლოს კონფერენცია ერთხმად გაიზიარა მომხსენებლების აზრი, დაგმო ძველი ტაქტიკა მემარჯვენეთა და სოციალიზმ-ფედერალიზმის ნამდვილ, წმინდა იდეების მატარებლად აღიარა მემარცხენე სოც. ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტია საქართველოში, შემდეგ წაკითხულ და მიღებულ იქნა შემდეგი რეზოლიუცი[ა]:

„მოისმინა რა მოხსენება ბანძის ყოფილ ახალგაზრდა სოც.-ფედერალისტთა სარევოლიუციო პარტიის კონფერენციამ ამხ. ვასილ კეკელიასი პარტიის ისტორიის ძველი ტაქტიკის შესახებ, ერთხმად დაგმო ძველი გზა პარტიის, რომელიც გამოიხატებოდა საკუთარი გზის უქონლობაში და მენშევიკებთან კომპრომისში. აშკარაა სრული უთაურობა პარტიის ბელადების, მათი კავშირი სხვა და სხვა კონტრ-რევოლიუციონურ ძალებთან, როგორიც იყვნენ: მენშევიკები, ნაციონალ-დემოკრატები და სხვა და სხვა კონტრ-რევოლიუციონური პარტიებ[ი]. კონფერენციამ ერთხმად აღიარა საქართველო[ს] მემარცხენე სო.-ფედერალისტთა სარევოლიუცი[ო] პარტია ჭეშმარიტად მებაირახტრედ სოციალიზ[მ]-ფედერალიზმის დროშისა და საქართველოს მშრომელი ხალხის მოჭირნახულე პარტიად. არჩილ[ის] სოციალისტურ და რევოლიუციონურ პრინციპებ[ის] ნამდვილ მემკვიდრეედ კონფერენციას მიაჩნია ს[აქ]ართველოს მემარცხენე სოც.-ფედერალისტთა პა[რ]ტია. მასთან კონფერენცია გმობს მუშათა კლა[სის] და რევოლიუციის საკითხში მეორე ინტერნაცი[ო]ნალის მეთოდებს და ტაქტიკას.

მათი თილისმა დემოკრატიზმი კონფერენცი[ას] მიაჩნია დრო მოჭმულად და უვარგისად მუშა[თა] კლასის ეკონომიურ ჩაგვრიდან განთავისუფლები[ს]თვის.

ერთად-ერთ „სწორ" რევოლიუციონურ გზ[ად] მუშათა კლასის კლასიურ ბრძოლისათვის მიაჩ[ნია] მესამე ინტერნაციონალის ბრძოლის მეთოდ[ი] მშრომელთა დიქტატურა, საბჭოთა სისტემა. კონფერენცია ერთხმად ესალმება მესამე კომუნი[ს]ტურ ახალგაზრდათა ინტერნაციონალს. ის მოუწო[]დებს სრულიად საქართველოს ყოფილ მემარჯ. ახალგაზრდა ს.-ფედერალისტთა პარტიის ყველა წ[ევ]რებს დაგმონ ძველი გზა და ტაქტიკა და დად[გნენ] საბჭოთა პლატფორმაზე საქ. მემარც. ს.-ფედ. პა[რ]ტიის დროშის ქვეშ.

გაუმარჯოს რევოლიუციონურ გამოღვიძებ[ულ] ახალგაზრდობას!

გაუმარჯოს თავისუფალ ერთა თავისუფალ [კა]ვშირს!

გაუმარჯოს ფედერალიზმს!

გაუმარჯოს მუშათა ერთიან ფრონტს!

გაუმარჯოს მსოფლიო სოც. რევოლიუციას!

გაუმარჯოს კომუნალურ ახალგაზდათა ინტე[რ]ნაციონალ!

ბოლოს მოხდა სამაზრო კონფერენციისათ[ვის] დელეგატების არჩევნები. არჩეულ იქნა შემდეგი [ამხანაგ]ები: 1) ვ. ჯიქია, 2) ბესარიონ ფოჩხუა 3) ხა[]დრავა ირაკლი, 4) თედორე დანელია, 5) შ. ბა[]თაია 6) ი. გაბუნია 7) გ. სართანია, 8) სოსიპ. [კე]კელია, 9) კესარია გაბუნია.

გამოფხიზლებული.

ისტორიული დოკუმენტები

IV. კიდევ შავი წიგნი.

დევდარიანის „უკვდავი ნაწარმოები" მარტო არ გამომზეურებულა ქართული წიგნის ბაზარზე. გამოჩნდა ახალი „გენიალი" ნაშრომი სახელწოდებით: **„კომუნისტურ რუსეთში"**. ავტორს არ შესწევს გამბედაობა საკუთარი ვინაობის გამომჟღავნების და **ამხანაგი**—ს ფსევდონიმს ეფარება. წიგნი თავიდან ბოლომდე ბოლშევიკურ რუსეთის ლანძღვა-გინებას, ბოლშევიზმის იმპერიალისტურ სულისკვეთების, კომუნიზმის რეაქციონურ სარჩულის „გამოაშკარავებას" შეიცავს. თუ დევდარიანის გონებრივ შემოქმედების ნაყოფი მშვიდობიან ჰანგებზე იყო აწყობილი, სერიოზული, დამჯდარი კრიტიკის იერს ატარებდა თვალის ერთი გადავლებით, ასეთი „დადებითი" დაღი არ აზის კონტრევოლიუციის „ამხანაგი"—ს ნაცოდვილევს. სამაგიეროდ ავტორი უფრო გულახდილია, გამბედავი, გულწრფელი თავის აზრებში. მას აქვს „მდიდარი" პირადი შთაბეჭდილებანი, მიღებული ჩრდილოეთ კავკასიაში და კომუნისტურ გაზეთებიდან ამოკითხული აუარებელი „მასალები".

დახელოვნებულ მკითხველისათვის საკმარისია მარტო სარჩევის გადაკითხვა და ამით წიგნის მთელი შინაარსის შეცნობა. სხვათა შორის, შეხვდებით ასეთ სათაურებს: **„მგლოვიარე რუსეთი"** (გვ. 83); **„მუშათა კლასის ტრაღედია"** (გვ. 41); **„ტილი და ნაგავი"** (გვ. 65) და **„პროლეტარიატი კატორღაში"** (გვ. 48).

ჩვენ არ შევუდგებით წიგნის ბიბლიოგრაფიის წერას. არ მივაქცევთ ყურადღებას იმ „წვრილმან" საკითხებს, რომლის ახსნა-განმარტებით ავტორი იწყებს თავის ისტორიულ „თქმულებას". შეგვიძლიან გვერდი ავუხვიოთ საბჭოთა ჯარების, „ბუდიონის ოპრიშნიკების", დენიკინის განადგურების, წითელი არტილერიის და მრავალ სხვა საგულისხმო მოვლენების ავტორის მიერ უარყოფით, დემაგოგიურის კილოთი დახასიათებას, ამ შემთხვევაში მე ვურჩევ ამხანაგ მუშებსა და გლეხებს, ყველა პატიოსან და დაინტერესებულ მკითხველებს მიმართონ თვით წიგნს, „ორიგინალს", რომელიც, ალბათ, კიდევ მოეპოება გასაყიდად „განათლების" გამომცემლობას. უფრო მიმზიდველია წიგნში აღძრული ძირითადი ამოცანების ალნუსხვა და მათი გაშუქება ავტორის თვალსაზრისით.

მთავარი, ძირითადი საკითხი, „ცენტრალი პრობლემა" საბჭოთა რუსეთის სოციალი მოძრაობაა და ამ მოძრაობის დამოკიდებულება დემოკრატიულ საქართველოსადმი. ავტორი უმტკიცებს საქართველოს მშრომელ მასსას, რომ საბჭოთა რუსეთს ნაციონალისტური მოტივები ამოძრავებს. ძველი, იმპერიალისტური რუსეთის საზღვრების აღდგენა, გაფართოება მაქსიმუმამდე საბჭოთა სამფლობელოს ტერიტორიალი მოხაზულობის—აი რით ამოიწურება კომუნისტური რევოლიუციის შინაარსი და მისი მიზნები მსოფლიო მაშტაბით. კომუნისტურ რუსეთის ხელმძღვანელების: ლენინის, ტროცკის, ბუხარინის, სტალინის საოცნებო იდეალია ნაციონალ ერთეულების, თავისუფალ ერების დაპყრობა-დამორჩილება, განსაკუთრებით კი—დემოკრატიულ საქართველოს რუსეთის გუბერნიად გადაქცევა. „საქართველოს საკითხს, ამბობს ავტორი,—კომუნისტები არ ურჩევენ არც ადერბეიჯანის და არც სომხეთის საკითხს. ამ სახელმწიფოებზე ისინი ნაკლებათ ლაპარაკობენ" (გვ. 38). რატომ, რა მიზეზით? ამ კითხვაზე „ამხანაგი" გვეუბნება: რუსეთი და საქართველო დაპირისპირებულია ერთმანეთს. „მარქსისტი ჟორდანია უპირდაპირებს **ევროპის კულტურას და მეცნიერულ სოციალიზმს მოსკოვის—ლენინის უტოპიურ და აზიურ სოციალიზმს"** (გვ. 38. ხაზი ყველგან ჩვენია. გ. მ.). რუსეთში ბატონობს დიქტატურა, საქართველოში—დემოკრატიზმი. იქ ნგრევაა, აქ—აღმშენებლობა. რუსი მენშევიკები წამ და უწუმ უკიჟინებენ კომუნისტებს: „შეხედეთ საქართველოს, დაუკვირდით აქ ჩვენი ამხანაგების მუშაობას და შემდეგ გადახედეთ გაპარტახებულ რუსეთს თავის პირველყოფილ მდგომარეობითო" (გვ. 37). კომუნისტებიც იძულებული არიან გააძლიერონ იმპერიალისტური სულისკვეთება, მოსპონ „დემოკრატიული ოაზისი" და ამით სისრულეში მოიყვანონ რექციონური ოცნება: რუსეთის აღდგენა ძველს საზღვრებში. „აბა დაუკვირდით ფაქტებს, აცხადებს ავტორი,—ჩვენში ხშირად შეხვდებით რუს კომუნისტს და დენიკინელს შეთანხმებულს, ერთი და იმავე აზრის მატარებელს. ერთში ისინი თანხმდებიან: **ორივეს უნდა რუსეთის გაერთიანება, ორივეს უნდა ახლად განთავისუფლებულ ერების გადაყლაპვა.** რა უყოთ, რომ ორივე სხვა და სხვა გზით ფიქრობს ამ მიზნის მიღწევას, მაგრამ დღეს, როდესაც დენიკინი დამარცხდა და რეაქციონური გზით მოუხერხებელი შეიქმნა „ედინაია, ნედელიმაია" რუსეთის შექმნა ამის შესაძლებლობა მიეცა მათ **კომუნისტური გზით"** (გვ. 27).

მაშასადამე, კომუნისტებსა და მეფის გენერლებს შორის არ არის ამ ძირითად საკითხში განსხვავება. პირველნი აკეთებენ მეორეთა საქმეს. რუსეთის იმპერიალისტური ფრონტი გაერთიანდა, გაძლიერდა. შავრაზმულმა და კომუნისტურმა ელემენტებმა საერთო ენა გამონახეს, საერთო გზას დაადგნენ. **„მიზანი კომუნიზმის და მეფის გენერლების ერთია, მარა ერთი მოდის სოციალიზმის დროშით, მეორე მოდიოდა მეფის დროშით. დენიკინს გაუძნელდა ძველი დროშით ამის შეხრულება, ლენინი ფიქრობს წითელი დროშით ამის დაგვირგვინებას"** (გვ. 40). უეჭველია სწერს მოქ. „ამხანაგი" ალბად მოკლე ხანში **„შეერთებული კომუნიზმი რუსეთის ნაციონალური მოძრაობის სახით მოადგება საქართველოს, რომლის წინაშე დაიჩრდილება თვით 1906—7 წლების რეაქციის დღეებიც კი. მოდის იმპერიალისტური რუსეთი ველიკოროსიის სულის ირგვლივ გაერთიანებული, ხელთ უპყრია წითელი დროშა, რომელიც მათ წაართვეს ორი წლის წინეთ რუსეთის მუშათა კლასს და დღეს გარეწარები მოაფრიალებენ მას"** (გვ. 33. ავტორის „მართლწერას" ყველგან ვიცავთ გ. მ.) რა გზას უნდა დაადგეს საქართველო დემოკრატიულ წეს-წყობილების და „დამოუკიდებლობის" შესანარჩუნებლად? „ქართველი მუშა და გლეხი იარაღით ხელში ჯავშანივით უნდა შემორტყას თავის თავისუფლების რაზმს, თავისი წითელი სოციალიზ[მის] დროშით უნდა დაამარცხოს **აზიური სოციალ[იზ]მის შეთანხმებული რუსულ-ოხმალური იმპერ[ია]ლიზმი"** (გვ. 40—41). ავტორი არ თაკილობს [] მოიწვიოს საქართველოს მუშათა კლასში მენშე[ვი]კური გრძნობის აღტყინება, ნაციონალისტურ-რე[აქ]ციონური მიდრეკილების დემონსტრაცია. იგი პათ[ე]ტიურად მოუწოდებს ქართველ მუშებსა და გლ[ე]ხებს: „თქვენ უნდა დაუპირდაპიროთ რ[უს]ეთის [] თელ ნაციონალურ დროშას საერთაშორისო მუშა[თა] კლასის წითელი დროშა. კავკასიონის ქედთან [] ქართველოს მუშათა კლასმა უნდა დაამარცხოს [რუ]სეთის მუშათა კლასის სისხლში წითლად შეღები[ლი] რუსეთის ნაციონალური სამფეროვანი დრო[შა]" (გვ. 33).

ამ რიგად, როგორც დევდარიანი, ისე „ა[მხა]ნაგიც" იცავს ერთ მთავარ დებულებას: რუსე[თის] კომუნისტური რევოლიუცია წმინდა წყლის ნა[ციო]ნალისტური მოძრაობაა, რომელსაც არაფერი აქვს საერთო მსოფლიო რევოლიუციის აზრთ[ან]. ბოლშევიზმის ძირითადი მიზანი „ედინაია, ნერ[ა]დელნაია როსსიაა" აღდგენაა, იმპერიალიზმი მ[ისი] პრაქტიკული პოლიტიკაა. საბჭოთა რუსეთის გამ[ოძ]ჯვება დაპყრობით, განადგურებით, მოსპობით ემ[უქ]რება ყველა დაჩაგრულ ხალხებს, დამონავებ[ულ] ეთნოგრაფიულ ჯგუფებს. ეს იმიტომ, რომ რუ[სუ]ლი კომუნიზმი, „აზიური სოციალიზმი" არხიიმ[პე]რიალისტური ბუნებისაა, რომელიც კი არ ანთა[ვი]სუფლებს ხალხებს, არამედ ეროვნულ მონო[ბის] უღელს უმზადებს მათ.

მოქ. „ამხანაგი" დახელოვნებული პროპაგ[ან]დისტია მენშევიკური აზრების. მან კარგად ი[ცის], რომ „შორეულ საგანზე" ლაპარაკი დიდ შთაბეჭ[დი]ლებას ვერ მოახდენს მშრომელ მასსაზე. ამი[ტომ] იგი სცდილობს ხელები მასსის გულის სიღ[რმე]ში დააფათუროს. ავტორი დაწვრილებით ეხება [კო]მუნისტურ რუსეთის ცხოვრებას. აქ იგი ი[] „გენიალობას" და ახდენს ქვენა გრძნობ[ების] მიერ ნაკარნახევ დემაგოგიურ აზრების იმპროვი[ზა]ციას.

სრ. საქ. კომუნალურ მეურნეობის განყოფილების გამგეთა მე-2 ყრილობა

29 სექტემბრის საღამოს სხდომას ხსნის ამხ. ნანეიშვილი.

მოხსენება აღმშენებლობითი საქმე საქართველოში.

მომხსენებელი ინჟენერ თუმანიშვილი აღნიშნავს, რომ ყველა კეთილ მოწყობილ სახელმწიფოში არსებობს საალმშენებლო წესდებები და მეთვალყურეობა, რათა მშენებლობა ხდებოდეს წესიერად და მისი აშენებით არა სახელმწიფო დაზარალდეს და არც სახელმწიფო.

შემდეგ აღნიშნავს,თუ რამდენი დიდი მნიშვნელობა აქვს მშენებლობა საერთოდ და კერძოთ დღევანდელ მდგომარეობაში არკვევს, რომ წინეთ იყო შემუშავებული საალმშენებლო წესდება მთელ რუსეთისთვის მაგრამ აღნიშნული წესდება უკვე დრო მოჭმული არის და დღევანდელ ცხოვრების პირობებს არ შეეფერება, ამიტომ როგორც რუხეთში უკვე სწარმოებს, სამართველო უნდა იქნეს შედგენილი დაწესდება მოქალაქეობრივ ალმშენებლობისა.

ცენტრის საერთო აღმშენებლობის საქმის მეთვალყურეობა უნდა გასწიოს შ. ს. ს. ქ. კომუნალურ განყოფილებამ.

დასასრულ მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ მშენებლობა თავისუფალი უნდა იყოს და ყველას უნდა მიეცეს თავისუფალი მოქმედების შეძლება.

მოხსენება ხანძართ მქრობელობის შესახებ.

მომხსენებელი ამხ. ბერიძე აღნიშნავს იმ აუარებელ ზარალს, რომელსაც მოაქვს საქართველოში და თუ როგორ არის დაყენებული ხანძართ მქრობელობა საქართველოში შემდეგ მოჰყავს საქართველოში ხანძრის გაჩენის მრიცხველობა.

ამის შემდეგ გადადის და არკვევს, რომ ხანძართ მქრობელობა საქართველოში არსებობს და საჭირო არის მიღებულ იქმნეს საჩქარო და გადამწყვეტი ზომები.

მომხსენებელის აზრით საჭირო არის, რომ დაარსებულ იქმნეს მეხანძრეთა საინსტრუქტორო კურსები ქ. ტფილისში ადგილებისათვის მოგანკუთრე მეხანძრეთა მოსამზადებლად, საჭირო არის ფართე აგიტაციის გაწევა, რათა დაარსებული იქმნას მოხალისეთა ხანძართ მქრობი რაზმები, აღნიშნული რაზმები გაცილებით ნაკლებ ხარჯებს ითხოვენ. აღნიშნულ საქმეში სათანადო დახმარება უნდა გაგვიწიონ კომუნისტურ ახალგაზრდობამ აუცილებელ საჭიროების მთელ რესპუბლიკის ფარგლებში.

დაბოლოს მომხსენებელი აღნიშნავს, რომ აღნიშნული ზომები რაც შეიძლება მოკლე ხანში გატარებულ უნდა იქმნეს ცხოვრებაში.

შემდეგი მოხსენება სახელმწიფო და კომუნალურ დაზღვევის შესახებ.

მომხსენებელი ამხ. გ. ასლანიშვილი არკვევს, თუ რამდენი ზარალი, მოაქვს ხანძარს და რამდენ მცხოვრებლებს სტოვებს უსახლკაროდ და ულუკმაპუროდ მათ დახმარებისთვის საჭირო იყო ისეთი აპარატის შექმნა, რომელიც დაეხმარებოდა მცხოვრებლებს აღნიშნულ უბედურებიდან ზარალის ანაზღაურებით. ესენი იყო დამზღვევი საზოგადოებები, რომლებიც მრავალი იყო რუსეთში და საქართველოში მაგრამ მათ შორის იყო გამართული ერთგვარი შეჯიბრება და ყოველივე საზოგადოება ცდილობდა, რათა მას აელო რაც შეიძლება მეტი ქონება. ამისთვის ისინი ნიშნავდენ ქონებაზე უფრო მეტ ფასს, ვიდრე ის ღირდა, მცხოვრები თავის ქონებას დააზღვევდა უფრო იმ საზოგადოებაში, სადაც მისთვის უფრო ხელსაყრელი იყო, რათა შემდეგში თავის ქონებისთვის წაეკიდა ცეცხლი და ზარალი აელო და აღებულ თანხიდან გაეშენებინა უფრო უკეთესი სახლში. აღნიშნულ საქმის მოგვარება ვერ მოხერხდა მონარქიულ წყობილების დროს. მაგრამ რევოლიუციის შემდეგ ამ საკითხს ეღირსა სათანადო გადაწყვეტა. გაუქმებულ იქმნა ყველა დამზღვევი საზოგადოებები და დაარსებულ იქმნა სახელმწიფო დაზღვევა, დაზღვევის საქმე გადავიდა სახელმწიფოზე.

საქართველოშიდაც დაარსებულ იქმნა სახელმწიფო დაზღვევა, რომელიც სავალდებულოდ ხდის ყველა კერძო მეპატრონეებს, რათა მათი სახლი იქნეს დაზღვეული და კომუნალურ მეურნეობის კუთვნილი ქონება კი ხანძრისგან უზრუნველ ყოფილი არ იყო, ამიტომ მომხსენებელის აზრით საჭირო იყო დაარსებულიყო შ. ს. ს. ქ. კომუნალურ განყოფილებასთან კომუნალურ ქონებათა დაზღვევა ურთიერთშორის პრინციპზე, რომელიც ძლიერ დიდ სარგებლობას მოუტანდა კომუნალურ განყოფილებებს.

ამის შემდეგ ვრცელი მოხსენება წაკითხეს სახელმწიფო დაზღვევის შესახებ ა. ქ. სახელმწიფო დაზღვევის რწმუნებულმა ამხ. მესხმა და ინსპექტორმა კანდელაკმა.

სხდომა დაიხურა 8 ს. 30 წუთზე.

30 სექტემბრის დილის სხდომას ხსნის ამხ. გ. რამიშვილი დილის 9 ს. 30 წუთზე.

მორიგი მოხსენებაა ადგილობრივ გზების და ტრანსპორტის შესახებ, მომხსენებელია ინჟინერი ნ. თუმანიშვილი.

მომხსენებელი აღნიშნავს გზების საერთო მნიშვნელობას ერის კულტურის და ვაჭრობა-მრეწველობის ალორძინებელს საქმეში.

შემდეგ მომხსენებელი ეხება გზების მდგომარეობას დასავლეთ ევროპაში და კერძოთ—საქართველოში. აღნიშნავს, თუ რომელ გზებს უნდა მოუაროს და შეაკეთოს ადგილობრივმა ხელისუფლებამ.

მსხვილი მნიშვნელობის გზებს უვლის სახელმწიფო. მომხსენებელის აზრით გზების შეკეთებას უნდა მივაქციოთ დიდი ყურადღება და მოითხოვს, რათა აღრიცხვაზე იქმნას აღებული საგზაო მასალა იარაღები. ახალ გზების გასაყვანად ც მათ შესანახად განსაკუთრებული თანხის შექმნა, რომელიც გამოიხატება შემდეგში: დაწესდეს შოსე ც შარა გზებზე გადასახადი; დაწესდეს საფუთო გადასახადი, გადარიცხულ იქმნას პროც. სახელმწიფოს შემოსავლიდან და ხეტყის მასალა დათმობილ იქმნას უფასოდ ან და შეღავათიან პირობებში.

შემდეგ მომხსენებელი გადადის ტრანსპორტის მნიშვნელობაზე და ამბობს, რომ ეს საქმე ძლიერ ცუდათ არის ჩვენში მოწყობილი, ამიტომ მოითხოვს, რათა აღრიცხვაზე იქმნას აღებული ავტომატები და სხვა გადასაზიდავი საშუალებანი საქართველოს საზღვრებში, შეიქმნას ადმინისტრაცია—სამართველოების სახით სატრანსპორტო მეურნეობისათვის. ადგილობრივი ტრანსპორტი უპირველესად ყოვლისა უნდა ემსახურებოდეს ადგილობრივ მეურნეობას. ტრანსპორტის შემოსავლიდან უნდა გადმოირიცხოს პროც. საგზაო საქმისთვის.

შემდეგ მოხსენებაა კომუნალურ მეურნეობის სტრუქტურის შესახებ. მომხსენებელია მთავარ კომუნალურ მეურნეობის გამგეობის გამგე ამხ. ნანეიშვილი.

მომხსენებელი არკვევს, თუ რა დანიშნულება აქვს კომუნალურ მეურნეობის განყოფილებას. შემდეგ გადადის ისტორიულ მიმოხილვაზე, არკვევს კომუნის ერთეულებს და თუ როგორ უნდა იყოს მოწყობილი კომუნალური მეურნეობა საბჭოთა საქართველოში. არკვევს იმ მუშაობას, ამ საკითხის ირგვლივ, რომელიც არსებობს დღეს დღეობით მოკავშირე სახელმწიფო რუსეთში.

თეზისები შეუცვლელად მიღებულ იქმნა როგორც მასალა და დაევალა მთავარ კომუნალურ განყოფილებას გიორგის ადგილების აზრს აღნიშნულ საკითხის შესახებ, დააგროვოს მასალები და შემდეგ უკვე სათანადოთ გადაწყდეს ეს რთული და საპასუხისმგებლო საკითხი.

უკანასკნელ მოხსენებას აკეთებს სერგეევი.

მომხსენებელი აღნიშნავს რომ. თითქმის არავითარი დამოკიდებულება მუშაკთა კავშირს განყოფილებასთან არა აქვს არც ერთ საკითხს. გადაწყვეტაში მიღებული არ არიან კავშირის წარმომადგენლები. მომხსენებელის აზრი და მოითხოვს რათა მათ შორ[illegible] ცე კავშირი.

დასასრულ ეხება მოსამსახურეთა [illegible] მდგომარეობას და [illegible] ალარ ექნეს ადგილი.

სხდომა დაიხურა 3 ს. 35 წ.

ყრილობის შემადგენლობა:

კომუნისტი 9.
მემარც. სოც.-ფედ. 1.
უპარტიო 5.

ეროვნულად:

ქართველი 11,
სომეხი 2.
უკრაინელი 1.
ბერძენი 1.

განათლება: დაბალი 4, საშუალო 8. უმაღლესი 3.

გოგი ასლანიშვილი.

ხატავს შავ პერგამენტზე ყვითელის სალებავებით „მგლოვიარე რუსეთის“ სურათს, რუსეთის პროლეტარიატის ტრაღედიას გლეხისა და მუშის კატორღულ პირობებს.

წიგნის 41—70 მანძილზე გაცხადებული და სანტიმენტალ გრძნობის აღმძვრელი „ფაქტები“, რომლებიც ლოღიკური შედეგია, ავტორის შეხედულებით, იმ სოციალ-პოლიტიკური სისტემის, რომელიც გაამეფეს კომუნისტებმა საბჭოთა რუსეთის სინამდვილეში.

მაგრამ განსაკუთრებულის ყურადღებით აღნიშნავს ავტორი რუსეთში გაბატონებულ ანტისანიტარულ მდგომარეობას.

საბჭოთა რუსეთი გაველურდა, გამხეცდა, მას არ აქვს კავშირი „განათლებულ“ ევროპის კაცობრიობასთან. რუსეთში გავრცელებულია ათასნაირი ავადმყოფობანი, ეპიდემიური სნეულებანი. საბჭოთა რუსეთი გაანადგურებს „ტურფა საქართველოს“ არა მარტო ეროვნული თვალსაზრისით, არამედ ფიზიკურადაც. „კომუნისტური საფრთხე—ეუბნება ქართველ მუშებს ავტორი—მარტო დაპყრობით, დამონავებით არ განისაზღვრება. **რუსულ კომუნიზმს თან მოაქვს ხოლერა, ტიფი და შავი ჭირი, ხოლო ამისგამავრცელებლად მას გაშვებული ყავს ტილი, რომლის წინაალმდეგ დღეს მანქანებიც კი გამოიგონეს, მარა ეს პატარა ცხოველი უფრო ძლიერი გამოდგა, ვინემ „ბოლოგვარდეისკაია გადინა“ ჩვენმა ხალხმა უნდა დაიცვას თავი მონობისაგან და, რაც უმთავრესია, ჭირისა, ხოლერისა და საბადით განადგურებისაგან“.** (გვ. 72—73)

ჩვენ აქ დავსვამთ წერტილს, მ[illegible] ავიმჩნევთ საკმარისად მენშევიკური არქივებიდან [illegible] მნიშვნელოვან ზოგიერ დოკუმენტების ამოკრეფას, [illegible] პროლეტარულ რევოლიუციის სასამართლოსთვის გა[illegible] დასაცემად. მაგრამ ამ თავითვე უნდა აღინიშნოს: [illegible] მოყვანილ მასალებით სავსებით ვერ დახასიათდე[illegible] და კერძოთ მენშევიზმის პოზიცია საბჭოთა რუსეთი [illegible] სადმი და, მით უმეტესად—1920 წელი მთლიანად. [illegible] რევოლიუციის მემატიანეს განკარგულებაში არის ა[illegible] აუარებელი ისტორიული დოკუმენტები, რომლებ[illegible] ც ფსკერამდე ამოსწურავენ „ოქროს ხანას“ მთელი თავისი სიღრმე სიგანით.

საკითხის ამ მიმართულებით **დაწვრილებით** გაშუქება არ შეადგენს ჩვენს მიზანს. ის, რაც ავნუსხეთ ზოგად ხაზებში, იძლევა იმ ატმოსფერის დაახლოვებით სურათს, რომელსაც წარმოადგენდა პოლიტიკურად, ეკონომიურად და იდეოლოგიურად დემოკრატიული საქართველო 1920 წლის განმავლობაში.

ქართული „საზოგადოებრივი აზრი“, ქართული პრესა, ლიტერატურა მიმართული იყო ერთი მიზნის განხორციელებისაკენ: ბოლშევიზმის იდეურ, პოლიტიკურ და ზნეობრივ სიკვდილსა და გაკოტრებისაკენ ქართველი მშრომელი ხალხის ცნობიერებაში. მენშევიზმის პოლიტიკური დიქტატურა, საგანგებო რაზმების „საგმირო“ საქმეები, მძლავრი ლიტერატურული გამოლაშქრება ანტიკომუნისტურ მიმართულებით,—აი ესა და მრავალი სხვა პირობები, რომლებიც არ იძლეოდა გასაქანს, გაჭაჭანების საშუალებას სერიოზული იდეური ბრძოლის საწარმოებლად, გაბატონებულ აზრების წინააღმდეგ.

საჭირო იყო ჰერკულესის ძალ-ღონე და მაკედონელის გამბედაობა განმტკიცებულ-გამაგრებულ რეაქციონურ ფრონტზე გასალაშქრებლად. მაგრამ საბოლოოდ არ დაიხშო ქართველი მშრომელი ხალხის ტრადიციული რევოლიუციონური დუღილი. 1920 წელმა ჩვენ მოგვცა „ისტორიული დოკუმენტი“, რომელმაც მთელი „ეპოქის“ ცოდვები გამოისყიდა. ქართულ წიგნის ბაზარზე შავ წიგნებთან ერთად გაჩნდა **წითელი წიგნიც.** პოლიტიკურ ცხოვრების კულისებში წარმოიშვა ხალხი. მიმართულება, რომელმაც აასხივოსნა კომუნისტური იდეები თვით ანტიბოლშევიკურ რწმენით გაჟღენთილ წრეებშიაც კი.

გ. მუშიშვილი.

კალიამ გაანადგურა მუღ ანში მილიარდები თუ უთავოგამ?

(დასასრული)

მართალია მუღანისათვის გამოუსადეგარი, მაგრამ მაინც ძვირფასი სამეურნეო იარაღების ასე უმოწყალოდ განადგურება, სათბობი მასალის უსისტემოთ და უანგარიშოდ ხარჯვა და სხვა დიდი შეცდომები აუარებელ ზიანს აყენებენ საბჭოთა რუსეთს.

მუღანში უსისტემო მუშაობას მარტო მოსკოვისათვის არ მიუყენებია ზიანი. „მუგმელსტროის“ გამგე ამხ. ბოგდატიანცი არის აგრეთვე უფროსი ამიერკავკასიის წყალთა მეურნეობისაც ამიერ-კავკასიის ფინანსთა კომისარიატის მიერ საქართველოს სხვა და სხვა კუთხეში მელიორაციის და ელექტროფიკაციის საწარმოებლად გაცემული ფული ბოგდატიანცის განკარგულებით ხშირად იხარჯებოდა მუღანში. რაჭის ჰიდრო-ელექტრონური სადგურის სახელზე გამოწერილი 39 მილიარდი არ მოხმარებია თავის დანიშნულებას... ეს სხვათა შორის.

მთელი მუშაობის განმავლობაში „მუგმელსტროის“ სამართველოს ახასიათებდა რაღაც ნერვიულობა, რაღაც სიჩქარე, თითქოს ომი სწარმოებდაო. ამინისტრაციასა და მოსამსახურეებს შორის არსებობდა საშინელი ანტაგონიზმი.

პირველი ნაბიჯი, რომელიც სამართველომ გადადგა ეს იყო ამხ. ლენინის სახელობის ქალაქის გაშენება საქმე შეცდომით დაიწყო თავიდანვე. ქალაქის შენობა დაწყებულ იქნა არხის ბოლოში რაც მიუღებელი იყო გეოგრაფიულად და ადმინისტრატიულად. ამას გარდა ეს ადგილი გაჟღენთილია მარილით და ზედ არავითარი მცენარე არ იხარებს.

ქალაქის გასაშენებლათ საჭირო იყო ადგილის შერჩევა, რომელიც ცენტრად გამოდგებოდა მთელი მუღანისათვის, ადგილი საჭირო იყო ვარგისიანი მცენარისათვის და ყველა ამაების გამოსარკვევად კი უნდა მოეწვიათ მცოდნე პირები, რასაც აქ ადგილი არ ჰქონია. შენობების აგება იწყეს ზედ არხის პირას და ცხადია როცა წყალი წამოვიდოდა შეუდგებოდა შენობებს. ცოტა ხნის შემდეგ ქალაქი გადატანილ იქმნა ზევით 7 ვერსის მანძილზე და აქაც უხეირო ადგილას. თვალი გადავავლოთ ერთი წუთით ამ „ქალაქის“ მოწყობილობას ორი ხის შენობა (ბარაკი) თხრილზე გაშენებული, რომელსაც წყალი შეუდგა, კანტორა, სადაც წყალი ჩამოდის და საქმის ქაღალდები სველდება ე. წ. სურსათის საწყობი უსახურავოდ და სამზარეულო ამავე მდგომარეობაშია. ნულარ გამოუდგებით ქალაქის მოძრაობას მის გადატან-გადმოტანას და ამ „საქმეზე“ ფულების ფლანგვის უსაფუძლობის მტკიცებას.

საჭიროა გავეცნოთ მუშა მოსამსახირეთა მდგომარეობას მუღანში, მუშაობა განსაკუთრებით თავგანწირვას მოითხოვს. აუცილებელია მუშების საუკეთესო პირობებში ჩაყენება: კარგი ჭამა-სმა, ბინა სანიტარული პირობები, მუდმივი ბრძოლა კოღოებთან და სხვა მავნე მწერებთან.

მუშა-მოსამსახურეთა რიცხვი 600—მდე აღწევდა. ეს რიცხვი არ იყო მუდმივი ხან მატულობდა ხან კლებულობდა. ადგილი ჰქონდა მუშა-მოსამსახურეთა მუდმივ მიღება-დათხოვნას. ტრაქტორისტებთან იდებოდა ხელშეკრულება, ჰპირდებოდენ ბაჯაღლო ოქროს, კარგ სასმელ-საჭმელს და თითო ჭიქა არაყს დღეში უფასოდ. ადმინისტრაციის მხრით ადგილი ჰქონდა ხელშეკრულების დარღვევას. გამოცდილი მომუშავენი, რომლებიც მოწვეული იყვნენ რუსეთის სხვა და სხვა კუთხიდან, თუ სამგზავრო ფული ჰქონდათ მაშინვე ბრუნდებოდნენ. ზოგიერთები უცდიდნენ პირველ მიღებას და თავს ანებებდნენ მუშაობას. ასეთი ხშირი ცვლა მუშაობაზე ცუდ გავლენას ახდენდა.

სადილები მზადდებოდა ძალზე უვარგისი, პური მიწა ნარევი (განსაკუთრებით ბოლო ხანებში), მუშა-მოსამსახურენი ჯამაგირს ღებულობდნენ ძალზე დაგვიანებით და ძველი კურსით.

1 ივლისიდან დაიწყო შტატების შემოკლება. ანგარიშის გასწორება მთელი, კვირაობით გრძელდებოდა. შემოკლების დღიდან ანგარიშის გასწორებამდე აღარ ეძლეოდა მუშას პური და სადილი. ანგარიშს უსწორებდენ არა უკანასკნელი კურსით არამედ ძველით. გაზეთი, რომელშიაც კურსი იყო გამოცხადებული ზუბოვკის კანტორაში რჩებოდა და მუღანში ვერ აღწევდა.

მუშა მოსამსახურენი იძულებული იყვნენ აუცილებელი საჭიროების ნივთები ეყიდათ ერთად ერთ კოოპერატივში, სადაც სპიჩკა 9 კაპ. ფასობდა უვარგისი ჩაი 8 მ. 94 კ. ჩერვონეცით. იყო ასეთი შემთხვევა: 25 აგვისტოს მოსამსახურეებს მიუღებელი აქვთ ივნისის, ივლისის და აგვისტოს ჯამაგირები. რასაკვირველია 15 აგვისტოს გაზეთი დაპატიმრებულია გზაში, რადგანაც იქ 15 აგვისტოს კურსი იქნება გამოცხადებული. მოსამსახურეებს გაუსწორეს ანგარიში შემდეგ ნაირად ივნისის და ივლისის 2.950.000 მ. (15 ივნისის კურსია) და აგვისტოს ჯამაგირი კი 3.400.000 მ. (1 აგვისტოს კურსი) ეს იმ დროს როცა 8 აგვისტოს კურსი გამოცხადებული იყო. ბოლოს გამოირკვა რომ **ზორელს** ზუბოვკის კანტორის გამგეს დავალებული ჰქონდა კავშირიდან 15 აგვისტოს კურსი ეცნობებია ადგილკომისათვის, ის თითქმის ყოველდღე დადიოდა მუღანში მაგრამ ამ „საშირელ ცნობას“ საიდუმლოდ ინახავდა.

მოდი და ნუ მიიღებ რასაც გაძლევენ! ედავე უმიზნოთ ადმინისტრაციას. გამოიტანე „კოოპერატივიდან“ საჭირო ნივთები, რომელსაც უკანასკნელი კურსით გიანგარიშებენ და შეაჭამე თავი კოღოებს.

პროფორგანიზაციები ვერაფერს გახდენ ამ ახირებულ ადმინისტრაციასთან. აუარებელი საჩივრები უშედეგოთ რჩებოდა.

ამხ. ბადამიანცის თქმით მუშებს ჰქონდა უფლება ავათ ყოფილიყვნენ 2 თვეს და დანარჩენ დროს გაუსწორდებოდა დამზღვევი კასა. **დამზღვევ კასაში კი „მუგმელსტროი“-ს არაფერი შეუტანია მუღანის მუშა-მოსამსახურენი მოკლებული იყვნენ უფასო წამლობას.** სამსახურიდან ითხოვდენ მოსამსახურეებს და არ აძლევდენ შვებულების კომპენსაციას, თუმცა ეს იყო აღნიშნული კოლექტიურ ხელშეკრულებაში (და კოდექსშიც გარკვევით არის აღნიშნული) *) მუშებს არ ჰქონდათ ბინა ღამეს ათევდენ ცის ქვეშ. მუღანის მტვერში ღამის გათევა, აუარებელი კოღოების უმოწყალო კბენა და ბზუილი საშინელ პირობებს ქმნიდა მუშისათვის.

მუშაობა სწარმოებდა არა 8 საათს, არამედ მზის ამოსვლიდან ჩასვლამდე. დღიური მუშებს პირველ ივლისამდე აძლევდნენ 1.500.000 მანეთს შემდეგ კი 800.000 მანეთს (ეს კალიას ბრალია) და 3 გირვ. პური. დურგლები ღებულობდნენ 1.200.000 მანეთს იმ დროს როცა ბაქოში ეძლეოდათ 10.000.000 მანეთი დღეში.

აუტანელი პირობები, მუდმივი საჩივარი, უსმელ უჭმელობა და უბინაობა მუშებს გულს უცრუებდა და საქმის კეთება ძალზე ფერხდებოდა. რომ არ მივიღოთ მხედველობაში ის შური და ღვარძლი რომელიც დათესა „მუგმელსტროის“ ადმინისტრაციამ, არაფერი ვსთქვათ იმაზე რომ მუშათა საშინელი გაყვლეფას ჰქონდა ადგილი, ასეთ განწყობილებაში არ სწარმოებდა წესიერი მუშაობა და სახელმწიფო ზარალობდა.

რომ ადგილი ჰქონდა ფულების უზომო ფლანგვას იქიდანაც სჩანს, რომ ლენინის სახელობის ქალაქის შენება მესამეჯერ არის დაწყებული ამ ბოლოს არხის დასაწყისიდან მე-17 ვერსზე. არსად მუშაობა არ არის დამთავრებული. ამ მესამე ადგილას ჭაობია და მისი ამოშრობა მიანდვეს აღმშენებელთა განყოფილებას, რომ ვერაფერი გახდა ეს უკანასკნელი დაავალეს გიდროტეხნიკუმს.

გაგზავნეს ერთი ტეხნიკოსი და მუშები ვერ მისცეს... 5,000 მ. ოქროთი დაიხარჯა ბაღის გაშენებაზე. ჩამოტანილ იქნა ქუთაისიდან და გორიდან დამჭკნარი ვაშლის და მსხლის ნერგები (გზაში დაგვიანებოდა) დარგეს უვარგის ადგილას და სავსებით ზარალში წავიდა ეს 5,000 ოქროს მან. 900 მ. ოქროთი თვიურად მატარებელში მოწყობილ აბანოზე იხარჯებოდა, რომელსაც არაფერი სარგებლობა არ მოუტანია. მილიარდებია დახარჯულ მუღანზე, მიუხედავად იმისა რომ ბევრი მუშა მოსამსახურეთა ხარჯზე გაკეთდა, და თამამად შეიძლება ითქვას რომ სარგებლობა არაფერი მოუტანია გაწეულ ხარჯებს.

საბჭოთა მთავრობამ საგრძნობი ზარალი ნა[illegible] ხა. არ შეიძლება ითქვას თითქოს ეს ზიანი წინა[illegible] წარ განზრახული მიზნით იყოს გამოწვეული. ამ[illegible] მიზეზია ის რომ „მუგმელსტროის“ სათავეში მოე[illegible] ცა გამოუცდელი ხალხი.

---

*) საერთოდ უნდა აღინიშნოს რომ ამხ. ბო[illegible] დატიანცს თავისებური გაგება აქვს ბევრ საკით[illegible] მაგ. ამ. კავკ. წყ. მეურნეობის მუშა-მოსამსახურე[illegible] დაუდო კოლექტიური ხელშეკრულება, რომლის [illegible] ლით ერთი თვის შვებულება უნდა მიეცა წე[illegible] წადში. 1 აგვისტოდან კოლ. ხელშეკრულება გა[illegible] და ფინ. კომისარიატის მიერ. ნახა რა ფორმალ[illegible] დასაყრდენი ბოგდატიანცმა ერთი თვის შვებულ[illegible] ნახევარ თვეზე ჩამოიყვანა (კოდექსის მიხედვ[illegible] თითონ ერთი თვის შვებულების საკომპენსა[illegible] მიიღო. არ ვიცით რომელ კანონში სწერია [illegible] დაწესებულების უფროსმა თავის თავს ერთი თ[illegible] შვებულება მისცეს სხვა მოსამსახურეებს კი ნა[illegible] ვარი.

ამხ. ბოგდატიანცმა უცოდინარობით საქმე გააფუჭა. კალიამ იგი თითქოს გამოიყვანა უხერხული მდგომარეობიდან, მაგრამ ვინც საქმის შინაარს კარგად გაეცნობა დარწმუნდება, რომ საქმე თავიდანვე იყო წამხდარი და ბოგდატიანცი რომ კალიას ამოეფაროს თავს ვერ უშველის.

ამბობენ არ ცოდნა არ ცოდვაო, მაგრამ თუ ამ არ ცოდნით მცოდნე საქმესთან არ მიუშვი და საქმე გააფუჭე, მაშინ კი დიდი ცოდვაა და ასეთი ცოდვები არავის ეპატიება. საბჭოთა სახელმწიფოს (და საერთოდ ყოველგვარი სახელმწიფოს) ბიუჯეტი მუშათა ოფლით იქმნება.

ხალხის ერთგული უნდა გამოტყდეს და ისეთი საქმის კეთებას არ მოჰკიდოს ხელი, რასაც ვერ შესძლებს.

ფეხმარდი.

— —

მინაწერი: ამ ჟამად მულანის მუშაობათა რევიზია სწარმოებს როგორც დანამდვილებით გავიგეთ მულანის რევიზია ადგილობრივ ერთ დღეს სწარმოებდა. ეს საკმარისი არ არის. იმ კაბინეტიდან გამოტანილი შედეგი რევიზიისა, სადაც ამხ. ბაგდატიანცი ყოველდღე „ლექციებს" უკითხავს რევიზორებს არ იქნება დაკმაყოფილებელი.

ფეხმარდი.

ქალაქის უბნის ექიმების მდგომარეობა

როგორც ვიცით ქალაქი დაყოფილია 12 უბნად და თვითეულ უბანში არიან დანიშნული ქალაქის ჯანმრთელობის განყოფილების უბნის ექიმი, უნდა ითქვას, რომ ქ. ტფილისის სხვა და სხვა საექიმო-სასანიტარო დაწესებულებათა შორის ქალ. უბნის მკურნალ—ექიმთა კოლეგია არის უძველესი ინსტიტუტი, რომლის შემწეობითაც ქალაქი აწვდიდა უფასო საექიმო დახმარებას ღარიბეს მხცოვრებთ, უბნის ექიმები იყვნენ მუდამ „ექიმები ღარიბთათვის", რომელთაც არა ჰქონდათ „კერძო პრაქტიკა" და ამითი მოვალეობა განსაზღვრული იყო. უფასო საექიმო დახმარებით იმ მძიმე ავადმყოფთათვის, რომელთაც სხვა და სხვა მიზეზებისა გამო ვერ ილებდნენ ქალაქის საავადმყოფოები და საჭირო იყო წამლობა ბინაზე. უბნის ექიმებს არა ჰქონდათ და არც დღესა აქვთ უფლება ავადმყოფთაგან ფასის მოთხოვნისა, შედარებით უზრუნველყოფილნი იყვნენ მატერიალურად ქალაქისაგან. სათანადო ჯამაგირით, უფასო ტრამვაით, ტელეფონით, შესაფერი ბინით, და სხვა, საჭირო დახმარებით. მაშასადამე უბნის ექიმების ერთად ერთ მოვალეობას შეადგენდა უფასო საექიმო დახმარება სტაციონალ ავადმყოფთათვის ბინებზედ და მათი ფუნქცია იყო წმინდა საექიმო. მაგრამ, როდესაც ქალაქმა თანდათან გააუქმა ზოგიერთი საექიმო თანამდებობა და მათი აღსრულება მიანდო დროებით უბნის მკურნალებს, მაშინ ექიმები გადაიქცნენ საზოგადოთ უბნის ექიმებათ. და მათი მოვალეობაც გართულდა სხვა და სხვა მოვალეობების მიმატებით: მაგალითად ეპიდემიური, ექიმების შემდეგ მათი მოვალეობა მწვავე გადამდებ სენებთან, მათი აღმოჩენა რეგისტრაცია, იზოლიაცია და გადაგზავნა ბარაკებში, გამოწვევა სანიტარულ პერსონალისა, და სხვა გადავიდა მკურნალ ექიმებზედ; ქალაქის ექიმების გაუქმების შემდეგ, მათი მოვალეობაა: დადასტურება და რეგისტრაცია სიკვდილისა, გაშინჯვა გვამებისა, სხვა და სხვა ხასიათის საექიმო-სასამართლო შემოწმებები და სხვა დაევალათ უბნის ექიმებს; მილიციის ექიმების შემდეგ მათი მოვალეობა, უბნის კომისარიატების, უბნის მილიციის შტატის ექიმობა, სხვა და სხვა ადმინისტრატიული ხასიათის შემოწმებების. დაჭრილთა, ნაცემთა, მთვრალთა, ვენერიულ ავადმყოფთა აღსრულება დაეკისრად უბნის ექიმებს; სასკოლო ექიმების შემცირების შემდეგ, მათი მოვალეობაც სკოლის პერსონალის და მოწაფეთა საექიმო დახმარება, სახლებში დაევალათ უბნის ექიმებს და ამ გვარად ამ რამდენიმე წლის განმავლობაში უბნის მკურნალ-ექიმებს თავის თანამდებობაზე მიემატა მთელი რიგი სხვა და სხვანაირ მოვალეობებისა და ამ ჟამად ის შრომა, რომელსაც ეწევიან უბნის ექიმები უბნებში, არის მეტად მძიმე და საპასუხისმგებლო, ამასთანავე მეტის მეტად მოუსვენარი, რადგანაც უბნის კომისარიატები სარგებლობენ უბნის ექიმებით, როგორც საკუთარ მილიციის ექიმებით და იწვევენ მათ დღეში 5—6 ჯერ კომისარიატებში, ხშირათ მათ აყენებენ შუა-ღამითაც რამდენჯერმე. თუ ყველა ზემო აღნიშნულს მიუმატებთ იმ გარემოებასაც, რომ უბნის მკურნალ—ექიმები უწევენ უფასო საექიმო დახმარებას ყველა იმ მოქალაქეებს, რომელნიც არ არიან სამსახურში და უმუშევართაც, ასრულებენ სახელმწიფო სტატისტიკის დავალებას, პირველობითი ავადმყოფობების რეგისტრაციის შესრულებით, თავის თავად ცხადი იქნება ყველასათვის, რომ დღევანდელი პირობები მათი შრომისა და მისი შეფასებისა ვერ ჩაითვლება ნორმალურად და არ შეეფერება იმ მოვალეობას, რომელიც დღეს ბევრით გართულდა მშვიდობიან დროსთან შედარებით. და ამავე დროს კი მისი ფასი დამცირდა იმდენად, რომ მის ნასამედსაც არ შეადგენს, რამაც მკურნალი ექიმები ჩააყენა მეტად გაჭირვებულს მდგომარეობაში.

მიუხედავად შრომის ამ გვარი ხასიათისა და მრავალგვარი მოვალეობისა, ქალაქის მკურნალი—ექიმები არ არიან ცნობილნი „სპეცებათ" იღებენ უფრო მცირედს ჯამაგირს, ვიდრე სხვა კატეგორიის ექიმები, რომელთაც აქვთ ერთგვარი და განსაზღვრული მოვალეობა, არა სასწრაფო და არა საპასუხისმგებლო ხასიათისა.

თავისუფალი საათებით და უქმე დღეებით, რომლითაც ვერა სარგებლობენ უბნის ექიმები. ისეთს არა ნორმალურს პირობებს, საჭიროა რომ ყურადღება მიაქციოს, როგორც ქალაქის აღმასკომის პრეზიდიუმმა, ისევე პროფესიონალურმა კავშირმა და სათანადო დაწესებულებებმა, რომელთაც უსათუოდ უნდა გაიცნონ პირობები ქალაქის უბნის მკურნალ ექიმთა შრომისა და მიიღონ სათანადო ზომები მათი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად.

№

ჩვენი სკოლა

გაზეთ „ტრიბუნას" რედაქციას.

თქვენი გაზეთის 584 და 591 ნომრებში მოთავსებულია მე-3 საცდელ-საჩვენებელი შრომის სკოლის ყოფ. მასწავლებლის მ. ფაჩუაშვილის წერილი, სადაც იგი ეხება სკოლის გამგის მოქმედებას.

განათლ. სახ. კომისარიატის მთლიანი შრომის სკოლის განყოფილებამ, მიიღო რა ყოველივე ეს მხედველობაში, უკვე გაგზავნა ამ სასწავლებელში შესაფერი კომისია საკითხის გასაცნობად და საქმის გამოსარკვევად, რომლის შედეგებიც გამოქვეყნებული იქნება პრესის საშუალებით.

ამასთანავე განყოფილება აღნიშნავს, რომ მას უხერხულად და შეუფერებლად მიაჩნია მასწ. ფაჩუაშვილის ნაბიჯები ამ მხრივ მისი სკოლიდან წასვლის შემდეგ, ვინაიდან იგი, ფაჩუაშვილი, გასულს წელს მსახურობდა მესამე საცდელ-საჩვენებელ შრ. სკოლაში და ამ ხნის განმავლობაში არც ერთხელ არასფერი არ განუცხადებია გამგის მოქმედების შესახებ არც სკოლის პედაგოგიური საბჭოსათვის და არც განათლების კომისარიატისათვის, რომელის უშუალო გამგებლობაშიც იმყოფება ეს სკოლა.

შრ. სკ. განყ. გამგე: **ნ. ოქუჯავა.**

პატარა ფელეტონის მაგიერ

(პროვინციის რამე-რუმე).

II

ერთ ქალს ეგონა მე
ვიღაც—რაღაც გამრიგე,
დალალ კომისიონერი ვიყავი...

„იქნებ ბრაჩნაია გაზეტა"-ში განცხადება მომითავსოთ მითხრა ერთმა მანდილოსანმა...

„იმერულად" გავჯავრდი, მაგრამ მოთმინება ვამჯობინე...

— იქნებ ჩემორეცის (ჩერვონეცი) კურსი იცით მკითხა სოფლის ვაჭრუკანმა...

— თქვენ რა და რა საქონელი გაქვთ გასასყიდიო მეკითხება მესამე...

ვაჰ ჩემს ბედს...

ერთი წამიც და ვინ იცის კიდევ რათ შემიცნობენ...

ახლა მინდა მივიმალო მაგრამ როგორ...

ყველა მე მაჩერდება...

მოვბრუნდი, სკოლა დავინახე, მიუხედ. მოუხედავად შევარდი სკოლაში...

დარბაზში გაფითრებული იდგენ მოწაფენი, მასწავლებელი ბრაზ-მორეული ეუბნებოდა.

— „ოტვეჩაი, ოტვეჩაი"...

უცებ ყველა მე მომაჩერდა, „ამპლან დამპლანეს" როგორც იმერლები იტყვიან და რევიზორად მიმიღეს... სკამი მომართვეს...

ილლიაში ჟურნალი „მომავალი", „ტრიბუნა" და „განათლების მოამბე" მქონდა...

ის პორთფელად შეიცვნეს...

აბა გაიმართა მოხელური მანერები...

— მიდიან მეცნობიან რევერანსით, ბრუნდებიან ვალსით...

— მაფასებინებენ მოწაფეთა ცოდნას...

„მაზეპა ბილ იზმენიკ პეტრა ველიკაო, პეტრ ველიკი ბილ სამი ბოლშოი ი ხოროში იმპერატორ, ჩახლეჩილი ხმით ამბობს „გაჭიმული" მოწაფე...

და ნახევარი თვალით ჩემსკენ „რევიზორისკენ" იცქირება.

გამოცდები დასრულდა.

მე პედაგოგები მპატიჟობს „სადილად", მაგრამ აბა რას წავალ ვისმესთან...

მეშინია ლაპარაკ-ლაპარაკში ჩემი „რევიზორობა" არ გახუნდეს...

თუმცა „მგლურად" მშიოდა, მაგრამ მაინც უარი ვსთქვი...

ოფიციალად გამოვემშვიდობე და—მოუსვენ [illegible]

მივდივარ, „რევიზორი", მაგრამ სად [illegible] აღარ ვიცი...

დავადექ ერთ გზა ტკეცილს და მივდივარ თქმა უნდა უკან აღარ ვიხედები... ერთ ეზოდ გადმოვარდა ძროხის ოდენა ძაღლი და ლამის ჩამყლაპა.

შემეშინდა—გავიქეცი... მეგონა თუ უკან მისდევდენ მასწავლებლები...

ძაღლი არ მეშვება ..

ერთ ეზოში შევაფარე თავი.

გამოვიდა დედა ბერი...

თქვენ ვინა ხართ და რა გნებავთ?

— მე ექიმი ვარ და გზად მივდივარ, უპასუხე სხვა რა მეთქვა...

— ერთი მობრძანდი შენი ჭირიმე ავადმყოფი მყავს და გასინჯე...

— დავთანხმდი, შეველ, ვსინჯავ...

რა უთხრა..?

— როცა ქარი ამოვიდეს ბატონო მაშინ ავადმყოფი ხის ძირში დასვით და ქარი ციებ-ცხელებიდან გაანთავისუფლებს, რადგან ქინა-ქინი გიშოვიათ...

გარდა ამისა როცა წვიმა იქმნეს ავადმყოფი გარე გამოიყვანეთ, იბანაოს, რადგან საპონი არ გქონიათ...

— შენ დაგლოცა წმ. გიორგიმ მითხრა დედაბერმა და მომაწოდა არაყი...

გადავკარი და გავრბივარ...

მესამე რაღაც ფათერაკ შემთხვევის მეშინია ამიტომ გავრბივარ და გავრბივარ...

„საჩივრები" უბეში მიწყვია, როდის ველირსებით მათ გარჩევას და „რამე-რუმეში" მოქცევას!?.

— რამდენად შენ მოგწყინდი მკითხველო იმდენად მე „შემიყვარდა" შენთვის „ძღვენის" მორთმევა...

— და მიიღე სასჯელი...

კვლავ ელოდე ძღვენს!..

ევროპიელი.

მეცნიერება და ტექნიკა

ცდა ჩრდილოეთ პოლიუსზე გადაფრენისა.

ამუნდსენის ცდა ჩრდილოეთ პოლიუსზე გადაფრენისა უშედეგოთ ჩატარდა და მთელი ექსპედიცია უკანვე დაბრუნდა ნორვეგიაში. ამ ექსპედიციის მოკლე ისტორია ასეთია: ამუნდსენი ჩრდილოეთისაკენ გაემგზავრა 1922 წ. ივნისში და თან წაიღო ორი ჰაეროპლანი ლარსენის სისტემისა ცნობილი მფრინავ ომპალით. ჩრდილოეთის სადარაჯო პოსტ ბარრიუსში მისვლის შემდეგ, გასულ წლის 28 ივლისს მან მიაღწია ესკიმოსთა პატარა სოფელს, მაგრამ რადგან ღრმა თოვლი იდვა, ექსპედიცია იძულებული გახდა ზამთარი ამ ადგილს გაეტარებია და ჩრდილოეთ პოლიუსზე გადაფრენა 1923 წლის ივნისში მოეწყოთ. ივნისის დასაწყისში ქრისტიანიდან შპიცბერგენზე გაგზავნილ იქნა დამხმარე ექსპედიცია. გემზე იმყოფებოდა ორი ჰიდროპლანი დამხმარე ექსპე-დიციას ნორვეგიის მთავრობამ 30,000 ოქროს მანეთი შესწირა. ჩრდილოეთ პოლიუსზე გადაფრენა წარმოუდგენელ სიძნელეს წარმოადგენს, რადგან ჰაეროპლანმა შეუჩერებლივ უნდა გაიაროს 2000 ინგლისურ მილზე მეტი. როგორც ვიცით ასეთი გადაფრენა დღემდე ვერც ერთმა მფრინავმა ვერ შესძლო. ნორვეგიულ გაზეთ „აფტენისტენის" მიერ მიღებული უკანასკნელი ცნობებით გადაფრენა ვერ მოეწყო ჰაროპლანის დაზიანების გამო სასინჯ გაფრენის დროს.

ა. ეინშტეინი მოსკოვში.

ენკენისთვის უკანასკნელ რიცხვებში მოსკოვში ჩამოვიდა ცნობილი მეცნიერი ა. ეინშტეინი თუმცა მან თავისი თეორია წინასწარ 1905 წელს დაამუშავა და სავსებით 1915 წელს დაამთავრა, —მისი საქვეყნო სახელი მაინც 1919 წლის 9 ნოემბრიდან იწყება, როდესაც აფრიკასა და სამხრეთ ამერიკაში მომხდარ მზის სრული დაბნელების დროს წარმოებულმა დაკვირვებებმა გვიჩვენეს, რომ სინათლის სხივის გადახრის კუთხე უდრის სწორედ 1,7 რკალის წამს, როგორც ამას ეინშტეინი წინასწარმეტყველებდა. ასეთმა გამართლებულმა წინასწარმეტყველებამ ყველა მეცნიერთა ყურადღება ეინშტეინის თეორიას მიაპყრო. მისი ძირითადი დამსახურება მასში მდგომარეობს, რომ უფრო სწორი გახადა ძველი მექანიკის კანონები, გააცილა ის მიწის ფარგლებს და ნიუტონის ოთხი ძირითადი კანონი: კანონი ინერციის, ძალის, მოქმედების და წინააღმდეგობის ერთ ძირითად ფორმულაში მოაქცია. ეინშტეინმა განსაზღვრული შესწორებანი შეიტანა დღემდე არსებულ დროისა და მატერიის ცნებებში.

პროვინციაში

წერილი ზუგდიდიდან. როგორც ვიცით, საბჭოთა რესპუბლიკაში სახლების დაზღვევა სავალდებულოდ არის გამოცხადებული.

ზუგდიდის დამზღვევმა კომისიამ უკვე გამოფინა დამზღვევ გადასახადთა ცხრილი

საზოგადოების ღარიბესი მშრომელი ნაწილი მეტად დააფიქრა ამ გარემოებამ.

იმ საერთო ეკონომიური კრიზისის დროს, როდესაც სოფლის ნაწარმოები ჩირადაც არა ღირს, ხოლო ბაზრის საქონელი „მამასისხლად" ფასობს, და სოფლელს ვერ უპოვნია სახსარი, რომ ყოველდღიური ელემენტარული მოთხოვნილებანი დაიკმაყოფილოს, მას უწერენ 5—10 მანეთს ოქროთი, თვისი ჯარგვალის დასაზღვევად.

ამ უბედურებას აორკეცებს ის გარემოება, რომ გადასახადის უდიდესი ნაწილი აწვება უფრო ღარიბ-ღატაკებს; ხოლო უმნიშვნელო ნაწილი ხვდება შეძლებულ კლასს.

ალბად იკითხავთ „საიდან წარმოიშვა ასეთი უკულმართობა, ამ მუშათა ბატონობის ხანაში"?

საქმე იმაშია, რომ მდიდრებსა და საერთოდ შეძლებულ ხალხს უმეტესად ქვის შენობები უდგათ, თუნუქითა და კრამიტით დახურული. ასეთი სახლები კი ნაკლები საშიშია ცეცხლისთვის და მაშასადამე დასაზღვევი გადასახადიც ნაკლები ერგოთ. ხოლო ღარიბ-ღატაკთ, რომელთაც ჩალითა და ისლით დახურული ღარიბული ფაცხა—ქოხ-მახები უდგათ, მათ უდიდესი გადასახადი რგებიათ, ვინაიდან ძითი სახლები უფრო საშიშია ცხეცხლისთვის.

მე ბევრი ვიცი ისეთი ღარიბი მუშა, რომლის სახლს იმდენად გადაძარცვნია სახურავი, რომ პატარა წვიმის დროსაც აღარ შეიძლება შიგ დგომა და პატრონი, თვისი საწოლ ძონძ-მოსხმით მეზობლისას გარბის თავის შესაფარავად. და აი, ასეთ საწყალ ხალხს იმდენი რგებია დასაზღვევი გადასახადი, რომელიც ახლად დაუხურავდა სახელს.

სასოწარკვეთილი მეპატრონე გაიძახის: „ამოდენა შეძლება რომ მქონოდა, ჩემს ქოხს ორი წლის უკან დავხურავდიო".

თუ რამდენად სამართლიანია მათი საყვედური, ეს თვით მკითხველმა გასაჯოს. მე კი უნდა აღვნიშნო კიდევ ერთი უკულმართობა.

ამ დასაზღვევ გადასახადების აკრება მიუნდვიათ, ვინმე რუსი—ლიტვინისათვის, რომელმაც არც მეგრული და არც ქართული არ იცის. ზუგდიდის მშრომელთა უმრავლესობამ კი რუსული არ იცის და ამით ძალიან უხერხული მდგომარეობაა შექმნილი. ხშირად სოფლელი კაცი მიდის, რომ თავის გასაჭირზე მოელაპარაკოს მას და რჩევა-დარიგება ჰკითხოს, მაგრამ მათ ერთი-მეორისა არა ესმით რა და ორთავე მხარე იტანჯება.

საჭიროა ამას მიაქციოს სათანადო ყურადღება—ვისიც ჯერ არის.

ოდიშელი.

ხელოვნება

სახალხო სახლის ქართული დრამა. სეზონის გახსნა. სახალხო სახლის დრამატიული წრე ერთი თვეა, რაც შეუდგა მომავალ სეზონისათვის წინასწარ. მზადება-მუშაობას, რაიც ინტენსიურად მიმდინარეობს. ამ ჟამად ამზადებენ ოთხ პიესას. რეჟისორთა, მ. ღვამიჩავას და ი. ბარველის ხელმძღვანელობით. ეს პიესებია: „მეფის დალაქი" ლუნაჩარსკისა, „ცოდვა" ვინნიჩენკოსი, „გუშინდელნი"—შ. დადიანისა. და ტ. რამიშვილის „ბედის წერა". როლები განაწილებულია დასის საუკეთესო მსახიობთა შორის. წარმოდგენების სეზონი უნდა გახსნილიყო ოქტომბრის 7-ს, მაგრამ რადგანაც თეატრში შეკეთება სწარმოებს და ამ დროისთვის მზად არ იყო თეატრი, ამიტომ სეზონი იხსნება კვირას, 14 ოქტომბერს შ. დადიანის პიესით „გუშინდელნი", რომელსაც რეჟისორობს ი. ბარველი.

ამასთანავე დრამატიული წრის გამგეობა უკვე შეუდგა სახალხო თეატრის დაარსების 30 წლის იუბილეს სამზადისს, რომლის გადახდაც განზრახულია ნოემბრის ბოლო რიცხვებში.

ვ. ბ.

წერილები რედაქციის მიმართ

ამხ. რედაქტორო!

გთხოვთ თქვენს გაზეთში გამოაცხადოთ შემდეგი: დღიდან საქრთველოს გასაბჭოებისა მე არავითარ პარტიულ მუშაობას არ ვეწევი, გარდა პროფესიონალური მუშაობისა, ვდგევარ რა ყოველივე პარტიის გარეშე ვაცხადებ, რომ ყოველივე ჩემი არსებით ხელი შეუწყო საბჭოთა ხელის უფლების აღმშენებლობითი მუშაობას.

პ. კანდელაკი.

„1." ოქტომბერი 1923 წ.

ქ. ტფილისი.

— —

მოქ. რედაქტორო!

გთხოვთ ადგილი დაუთმოთ თქვენს გაზეთში, ჩემს შემდეგ განცხადებას: დღემდის მე არავითარ პარტიაში არ ვიღებდი მონაწილეობას, დღეს დავინახე რომ მემ. სოც.-ფედ. პარტია ეს არის ნამდვილი მუშათა და გლეხების ინტერესების დამცველი პარტია და მაქვს სურვილი ვიმუშაო ამ პარტიაში.

ვ. ქოიავა.

— —

მადლობა.

მოქ. რედაქტორო! ნება მოგვეცით გაზეთ „ტრიბუნის" საშუალებით ულრმესი მადლობა გამოუცხადოთ რაჭის მაზრის აღმასკომის თავმჯდომარეს პარმენ წულუკიძეს და იმ პირებს, რომლებიც მხურვალე მონაწილეობას ღებულობდენ ქალ. ონში საბუღჰალტრო კურსების გახსნაში დაარსებაში.

დროებითი საბუღჰალტრო კურსების გამგე—

პეტრე ლანდია.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია.
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი.

ტირაჟი 1900 ნება დართულია ლიტერატურისა და გამომცემლობის მთავარ მართველობის მიერ № 713 სტამბა გაზეთ „ზარია ვოსტოკა"-სი, კრონშტადტის ქუჩ. № 4.